

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Tomáš Síkora

Trestněprávní odpovědnost sportovců za zranění způsobená výkonem sportovní činnosti

Diplomová práce

Olomouc 2022

PROHLÁŠENÍ

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Trestněprávní odpovědnost sportovců za zranění způsobená výkonem sportovní činnosti vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne ____2022

.....
Tomáš Síkora

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych chtěl poděkovat vedoucí mé diplomové práce, paní JUDr. Ivaně Rabínské, PhD. za odborné vedení, ochotu, cenné rady a připomínky, čímž přispěla k vypracování mé práce.

Obsah

Seznam použitých zkratk	6
Úvod	7
1 Definice sportu	9
1.1 Funkce sportu	10
1.2 Kategorizace sportů z definičního hlediska	12
1.3 Individuální sport	13
1.4 Kolektivní sport	14
1.5 Bojové sporty	15
1.6 Teorie uplatnění právní regulace sportovních vztahů	16
1.6.1 Teorie absolutní sportovní imunity	17
1.6.2 Teorie rigidního uplatňování právního řádu	17
1.6.3 Modifikovaná teorie trestní odpovědnosti	18
2 Teorie vylučující odpovědnost za sportovní úrazy	19
2.1 Teorie souhlasu poškozeného	19
2.2 Teorie sportovního rizika	21
2.3 Teorie sportovního práva	21
2.4 Teorie nedostatku zavinění	21
2.5 Teorie účelu	22
2.6 Teorie dodržení sportovního pravidla	22
2.7 Teorie nešťastné náhody	23
2.8 Teorie Giorgia del Vecchia	23
2.9 Vlastní zhodnocení	24
3 Sportovní pravidla	26
3.1 Písaná sportovní pravidla	27
3.2 Nepísané sportovní normy	28
3.3 „The Code“	29
3.4 Role sportovních pravidel při posuzování trestní odpovědnosti	30
4 České pojetí odpovědnosti sportovců	33
4.1 Protiprávnost	33
4.2 Znaky skutkové podstaty trestného činu	34
4.2.1 Objekt trestného činu	34

4.2.2	Objektivní stránka trestného činu	34
4.2.3	Subjekt trestného činu	35
4.2.4	Subjektivní stránka trestného činu.....	35
4.3	Okolnosti vylučující protiprávnost	41
4.3.1	Svolení poškozeného	42
4.3.2	Přípustné riziko.....	43
4.3.3	Výkon dovolené činnosti	45
4.3.4	Sportovní riziko	46
4.4	Zásada subsidiarity trestní represe	46
4.4.1	Aplikační význam subsidiarity trestní represe	46
4.5	Exkurz do české judikatury.....	46
5	Zahraniční judikatura.....	48
5.1	Angloamerická judikatura.....	48
5.1.1	State v. Ciccarelli [1988].....	48
5.1.2	State v. Forbes [1975].....	48
5.1.3	Královna v. Brown [1993].....	48
5.2	Německá judikatura	49
5.2.1	Rozhodnutí Bavorského vrchního soudu 1961/180.....	50
	Závěr.....	51
	Seznam použitých zdrojů.....	54
	Monografie a komentářová literatura	54
	Odborné časopisy	55
	Judikatura	55
	Právní předpisy	55
	Internetové zdroje.....	56
	Abstrakt	58
	Abstract.....	59
	Seznam klíčových slov/ Key Words.....	60

Seznam použitých zkratk

OZ – Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

TZ – Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

FIS – Fédération Internationale de Ski (mezinárodní lyžařská federace)

FIA – Federation Internationale de l'Automobile (mezinárodní automobilová federace)

FIFA – Fédération Internationale de Football Association (mezinárodní fotbalová federace)

IIHF – International Ice Hockey Federation (mezinárodní hokejová federace)

UFC – Ultimate fighting championship (soutěž ve smíšených bojových uměních)

ČSLH – Český svaz ledního hokeje

FAČR-Fotbalová asociace České republiky

OČTŘ – Orgány činné v trestním řízení

SOZ – Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

NHL – National Hockey League (nejvyšší kanadsko-americká hokejová liga)

KHL – Kontinentální hokejová liga

Úvod

Sport je jedním z nejmodernějších a nejrychleji se rozvíjejících odvětví společenské činnosti člověka. Zasahuje do oblastí ekonomických, právních, politických, obchodních a kulturních. Ačkoliv je sport, stejně jako právo neodmyslitelný při vývoji dějin lidstva, tak si právě on, podobně jako další odvětví člověka prošel velice rychlým vývojem ve 20. století, se kterým přišly i problémy a komplikovanost vztahů, především potom na profesionální úrovni.

Díky rychlému vzestupu sociálního státu a garance zajištění základních životních potřeb v minulém století se lidé mohli uvolnit a začít se zajímat o jiné oblasti života, jako například vymýšlení nových sportů a jejich rekreačnímu provozování. Na to začaly vznikat první sportovní spolky a kluby, dále zastřešující organizace, které si ve svých stanovských předpisech řídily jak organizační, tak sankční mechanismy ve svých organizacích.

Poté, díky rozvoji prvně rádiového, poté televizního vysílání došlo ke globalizaci sportu. Spolu s ním přibývali diváci, s nimi zároveň sponzoři, a to vedlo ke vzniku prvních profesionálních organizací, klubů a sportovců, přičemž tento vývoj trvá v podstatě do dnešního dne. S narůstajícím komercializací sportu, spolu s evolucí lidského těla, která je schopné lepších fyzických výsledků a vzrůstající soutěživosti se ve sportovním prostředí objevuje celá řada škodlivých jednání v podobě vážných zranění.

Je potom otázkou, zda uplatňovat na tyto zranění právní prostředky, nebo je nechat čistě v jurisdikci rozhodčích a disciplinárních orgánů daných sportovních organizací.

Ve své práci bych se chtěl zabývat velmi nejasnou delimitační hranicí sportu a práva. Jednak v případech, kdy dojde k průniku sportovní regulace a trestního zákoníku, přesněji kdy postačí sankce jen v rámci disciplinárních mechanismů dané organizace, a kdy, případně jestli vůbec bude potřeba užít trestního práva jako prostředku „ultima ratio“. Dále v případech, kdy ani žádná stanovská norma dané organizace nemusí být porušena, ovšem daná událost byla natolik vážná, že přichází v úvahu uplatnění trestního zákoníku. Moje teze je, že sport, jako každá společenská činnost neexistuje ve společenském vakuu, ale musí být vykonávána v souladu s právním řádem.

Toto téma je mi velmi blízké a rád bych v této oblasti uplatnil své celoživotní zkušenosti, jelikož sportuji od tří let. Do dnešního dne hraji hokej za univerzitní a krajský tým, účastnil jsem se za svou kariéru různých výběrů, jezdil jsem na kole a boxuji. Dále potom aktivně či pasivně sleduji řadu dalších sportů, převážně motoristických, ve kterých se i díky své práci okrajově pohybuji.

Proto si myslím, že mám dobrý vhled do této problematiky, mám znalost psaných a nepsaných pravidel různých odvětví, různých zvyklostí a celkové mentality, která jak jsem zjistil, je u všech sportovců velice podobná. A díky studiu práv jsem si prakticky od začátku druhého semestru, ve kterém začala výuka trestního práva, kladl spoustu otázek, jak je to s propojením práva a sportu. Proto si myslím, že mám dobrý základ k porozumění pohledu z obou stran, jak právníka, tak i sportovce.

Dále jsem i zpozoroval názor spousty lidí v mém okolí, a sám jsem se toho kdysi domníval, že sport je natolik specifickým prostředím, že zranění způsobená při něm právu nepodléhají.

Konkrétně bych se pak v této práci zaměřil na trestní odpovědnost sportovců za zranění způsobená při sportu. Okruh dopingů, ovlivňování zápasů a sázek spolu s trestnými činy fanoušků bych vynechal.

1 Definice sportu

Sport, podobně jako právo nemá jednotný názor na to, jak přesně definovat obsah tohoto pojmu. Slovo sport vzniklo jako odvozenina latinského „deportare“ a starofrancouzského „ledésporter“,¹ neboli „bavit se“, které bylo později převzato do románských jazyků.² Dle většinové literatury by měl sport splňovat tyto náležitosti: 1. Mělo by se jednat o pohybovou činnost, tedy do této definice by neměly spadat aktivity, kde se účastníci utkávají jen na základě duševních schopností, nebo štěstí. 2. Činnost má jasná pravidla, dle kterých sportovci soutěží. Tyto pravidla mohou být přesně daná, nebo jen nastavená skrze hranice, které nemohou sportovci, či jejich týmy překračovat. 3. Činnost má soutěžní charakter. Dochází tedy k poměrování dosažených výsledků, ať už jsou měřitelné objektivně (například zvednutá váha, zajetý čas na kolo, nebo počet vstřelených branek), nebo subjektivně (kupříkladu hodnocení krasobruslařů porotci).³ Musí zde být tedy soutěžní charakter, čímž se například diferencují taneční soutěže od rituálních tanců.⁴

Ovšem sport, stejně jako spousta dalších odvětví prochází rychlými změnami a pravidla se v každém odvětví sportu více či méně mění každým rokem. Dále taky přibývají nové sporty, nebo variace stávajících a celkový počet sportovních aktivit nebude asi nikdy možné spolehlivě spočítat. Fakt, proč sport nemá jednotnou definici a je rychle se vyvíjejícím odvětvím, ve kterém přibývají stále nové aktivity, si můžeme názorně ukázat na prvním požadavku, který se v dnešní době musí vypořádat s problémem v podobě e-sportů.

Jelikož navzdory tomu, že mají jasně daná pravidla a soutěží dle měřitelných výsledků, nejedná se o pohybovou činnost, ale při zápasech převážně o činnost duševní. Ovšem faktem je, že v e-sportech dochází k obrovské komercializaci, řada hráčů je provozuje jako zaměstnání a vzniklo již několik herních asociací a svazů po celém světě. Samozřejmě s narůstajícími penězi v tomto odvětví mají i jejich hráči speciální tréninkové kempy, na kterých na tyto zápasy a turnaje trénují.

Dle mého tedy v brzké době dojde ke změně této obecné definice, aby právě obsáhla i toto nově se rozrůstající odvětví. Samozřejmě ne všechny hry na herních konzolích, ale jen ty provozované vrcholově. Budeme muset ovšem počkat, jak se k tomuto postaví odborná literatura.

¹ Kolektiv autorů. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva, 2008, s. 10.

² SLUKA, Tomáš. *Profesionální sportovec (právní a ekonomické aspekty)*. Praha: Havlíček Brain Team, 2007, s. 13.

³ MAISNER, Martin a kol. *Základy sportovního práva*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2019, s. 1.

⁴ Tamtéž.

Z výše uvedeného už asi vyplývá, že vymezení pojmu sport není úplně jednoznačné a je srozumitelné, proč v nauce nenajdeme jednotně uznávanou definici. Definice sportu je pro právní provázanost sportu a práva důležitá proto, „že vzniknou-li v právu sporné otázky, většinou se to týká činností, u nichž panují pochybnosti, zda jsou či nejsou sportem.“⁵

Například na komunitární úrovni Evropská charta sportu přichází s touto definicí: „Sportem se rozumí všechny formy tělesné činnosti, které, ať již prostřednictvím organizované účasti či nikoli, si kladou za cíl projevení nebo zdokonalení tělesné i psychické kondice, rozvoj společenských vztahů nebo dosažení výsledků v soutěžích na všech úrovních.“⁶

V české legislativě nalezneme definici pojmu sport v § 2 odst. 1 zákona o podpoře sportu a zní: „Sportem je pro účely tohoto zákona každá forma tělesné činnosti, která si prostřednictvím organizované i neorganizované účasti klade za cíl harmonický rozvoj tělesné i psychické kondice, rozvoj společenských vztahů, upevňování zdraví a dosahování sportovních výkonů rekreačně nebo v soutěžích všech úrovní, a to individuálně nebo společně“.⁷

Hledání jednotné a přesné definice sportu připomíná slavný citát soudce Pottera Stewarta, který prohlásil ve věci posouzení, zda se jedná o pornografii větu „I shall not today attempt further to define the kinds of material I understand to be embraced within that short hand description; and perhaps I could never succeed in intelligibly doing so. But I know it when I see it, and the motion picture involved in this case is not that“⁸ „Dnes se nebudu dále pokoušet definovat druhy materiálu, o kterých jsem si vědom, že jsou zahrnuty do tohoto zkráceného popisu: a možná bych to nikdy nedokázal udělat. Ale poznám to, když to uvidím a film, o který jde v tomto případě, tímto není.“

Ačkoliv pro existenci sportu jako takového není, až na některé výjimky (například žádosti o dotace spojené se sportem), důležité, jak jej právo definuje, je to důležité pro uplatnění práva ve sportovních vztazích.

1.1 Funkce sportu

Jednou z dominantních funkcí sportu je funkce zábavná. Ačkoliv většina disciplín vznikla buď z bojových a výcvikových činností armád, nebo z rituálních aktivit, tak jej společnost později začala provozovat jako formu zábavy a odpočinku.⁹ Sport a jeho

⁵ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 33.

⁶ Evropská charta sportu. <https://www.msmt.cz/> [online]. [cit. 22. února 2022]. Dostupné na: <https://www.msmt.cz/sport/evropska-charta-sportu>

⁷ Zákon č. 115/2001 Sb., zákon o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů.

⁸ *Jacobellis v. Ohio*, [1964] paragraph 14.

⁹ KRÁLÍK: *Právo ve sportu*..., s. 49-50.

dobrovolné vykonávání je protipólem k životním nutnostem a povinnostem a úzce se pojí s pocitem požitku pro toho, kdo danou aktivitu vykonává.¹⁰

Spolu s medializací a globalizací sportu taky došlo ke značným změnám, jelikož funkci zábavní a odpočinkovou už v dnešní době přináší jen rekreační a amatérské provozování sportu, případně pozorování profesionálních sportovců.¹¹

Sport má a vždy měl i důležitou politickou funkci. V dobách studené války se obě velmoci předháněly snad v každém sportu, aby ukázaly druhé straně a svému národu svou fyzickou nadřazenost. I ve dnech psaní této práce to můžeme vidět. Kdy dnes, 28. 2. 2022 při bezprecedentní invazi ruských vojsk na Ukrajinu můžeme pozorovat dopady ruské politiky ve sportovním světě.

Tým formule 1 Haas, jehož největší sponzor je ruská firma Uralkali, v den invaze Ruska na Ukrajinu sundal ze svých aut jejich loga a o pár dní později s nimi ukončil veškeré vazby. Vedení F1 v den napadení Ukrajiny zrušilo letošní velkou cenu v Soči. I mezinárodní olympijský výbor nabádá všechny mezinárodní federace, aby zrušily všechny sportovní akce na území Ruska a Běloruska. Finsko prohlásilo, že na letošní mistrovství světa nepustí Rusko a Bělorusko a první Evropské týmy opouštějí ruskou hokejovou ligu KHL.

Další, velice důležitou funkcí sportu je funkce výchovná, jelikož přispívá k lepšímu rozvoji tělesného a psychického zdraví a pomáhá vytlačovat negativní vlivy ze života. Především pak u kolektivních sportů provozovaných od útlého věku vede k lepší socializaci, komunikaci v kolektivu a do určité míry i ke vštípení pravidel fair-play a férovému jednání.

Děti provozující sporty v sobě mají systém fair-play prakticky zakódovaný, protože bez něj se v tomto kolektivu zkrátka neobejdete a kým není dodržován, je z něj vyloučen. Dále právě díky časové náročnosti a většímu dohledu, například na trénincích, zápasech a soustředěních dochází z části k potlačení negativních okolních vlivů, jako je například užívání návykových látek a nezdravá strava.

Sport má i významnou mezinárodně integrační funkci.¹² Prakticky si to můžeme ukázat například u mistrovství světa v ledním hokeji a při hře v NHL, kde hráči, kteří se můžou z národních turnajů nesnášet, se sejdou ve stejném klubu a je prakticky pravidlem, že se spřátelí. Jde tam o jakousi mentalitu, že tým je na prvním místě a spoluhráči jsou v kolektivních sportech braní jako rodina, ať už při sportu, nebo mimo něj. Navíc je zde i prvek rozlišení sportu a soukromého života.

¹⁰ Tamtéž s. 49.

¹¹ Tamtéž.

¹² Tamtéž s. 50.

1.2 Kategorizace sportů z definičního hlediska

Prvně musíme rozlišovat pojem sport v užším a širším významu. Pod pojem sportu v širším významu se podřazuje celý komplex institucí zajišťující organizaci a řízení daného sportovního odvětví, včetně diváků, trenérů, lékařů, rozhodčích, sportovních funkcionářů a všech dalších osob, které se podílejí na zajišťování a realizaci sportovní činnosti.¹³

Pod užší výklad pojmu poté řadíme pouze sport samotný, jako výsledek pohybových, herních a intelektuálních aktivit, ve kterých se soupeří poměřováním výsledků s ostatními účastníky. Další kategorizací je, zda je sport provozován nějakou institucí, například školou, nebo konkrétní sportovní organizací, svazem či spolkem a dále neinstitucionalizované, které jsou prováděny převážně jednotlivci a skupinami na amatérské, nebo rekreační úrovni.¹⁴ Posledním hlavním dělením je, zda se jedná o sport kolektivní, individuální a třetí specifickou kategorií jsou sporty bojové.¹⁵

Tato práce se bude převážně zabírat sportem vykonávaným pod záštitou nějaké instituce a provozovaném na profesionální úrovni, přičemž profesionální úrovni je myšleno prostředí, kde sportovec provozuje danou sportovní aktivitu na základě smlouvy, jako hlavní zdroj své obživy.

Konkrétní sportovec může být placen buď podobně jako zaměstnanec formou měsíční mzdy, případně podobně jako podnikatelé tak, že si ze svých vlastních zdrojů, případně v podobě sponzorských příspěvků financují svou vlastní přípravu a případně zápisné a jiné poplatky na turnaje a poté mají zisk v podobě prémie a výherních bonusů za jednotlivé úspěchy, jako například vyhrané turnaje a jiné milníky.¹⁶

Většina profesionálních sportovců v dnešní době je placena kombinací obou těchto formátů, tedy mají základní mzdu, a ještě možnost výhry určitých prémie a bonusových částek za zdolání předem stanovených úspěchů a náklady na tréninky, zápisné na turnaje a ubytování spojené s výkonem činnosti jsou placeny plátcem mzdy, který si za to nárokuje tradičně práva na hráče, zisk ze vstupného do svých prostorů, nebo merchandise se jménem a logem hráče.¹⁷

¹³ Tamtéž s. 28.

¹⁴ Kolektiv autorů. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva. 2008. s. 12.

¹⁵ COUFALOVÁ, Bronislava a kol. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014, s. 30-55.

¹⁶ Kolektiv autorů. *Otázky sportovního práva.*, s. 96-99.

¹⁷ MAISNER: *Základy sportovního práva.*, s. 2.

1.3 Individuální sport

Podstatou individuálních sportů je zpravidla vykonání určité individuální sportovní činnosti. Už z pouhé podstaty, kterou většinou není přímý fyzický kontakt mezi protivníky, vyplývá, že zde bude docházet ke zraněním jen málokdy.¹⁸

Tato oblast nebude pro mou práci moc důležitá, protože ačkoliv může i v této oblasti dojít ke zraněním sportovců, bude se spíše jednat o nehody. Ačkoliv jsou časté případy, kdy dojde k nehodě třeba na sjezdovce při lyžování, tak se jedná o amatérský, případně rekreační výkon daného sportu a profesionálně se tyto sporty provozují jednotlivě, zpravidla jeden po druhém.

Samozřejmě i u individuálních profesionálních sportů si můžeme představit trestněprávní řešení sporu, například u sjezdu na bobu, kdy bude v rozporu s podmínkami soutěže zabezpečená trať a dojde k tomu, že bob vyletí z dráhy a dojde k úrazu nebo úmrtí ať už jeho posádky, diváků, či organizátorů soutěže. Ovšem v tomto případě zde nebude přicházet trestněprávní odpovědnost sportovce, takže pro účely této práce se těmito případy zabývat nebudu.

Jedním z mála případů, kdy může hrozit trestněprávní odpovědnost při individuálním sportu, jsou automobilové, cyklistické a motorkářské závodní sporty. Zde by se ovšem muselo jednat pouze o situace, kdy dojde k úmyslnému jednání a naplnění znaků skutkové podstaty trestných činů proti životu a zdraví. Většinou tyto případy vůbec nesouvisí se sportem samotným, ale jednání pachatele má jediný účel, případně je to alespoň hlavním cílem pachatele, a to čistě učinit soupeři vážnou újmu na zdraví, případně usmrcení. Právě v těchto případech by tedy měly být uplatňovány předpisy trestního práva.¹⁹

Například v cyklistice se v roce 2020 při závěrečném sprintu do cíle, ve kterém závodníci dosáhli rychlosti až 80 km/h vytlačil Dylan Groenewegen svého protivníka, Fabio Jakobsena, zcela úmyslně do železné bariéry.²⁰ Jako následek této srážky musel Fabio podstoupit srovnání kostí v obličeji a byl dva dny v kómatu. Důsledek této nehody vyústil jen v devítiměsíční zákaz účasti na soutěžích pro Dylana Groenewegena, a ačkoliv se uvažovalo o trestním stíhání, nikdy k němu nedošlo.²¹

¹⁸ PINKAVA: *Trestněprávní odpovědnost.*, s. 30.

¹⁹ Tamtéž s. 30-36.

²⁰ NEW FOOTAGE ADDED: JAKOBSEN IN COMA, GROENEWEGEN FACES MULTIYEAR UCI SUSPENSION. <https://www.youtube.com/> [online]. 6. srpna 2020 [cit. 24. února 2022]. Dostupné na: https://www.youtube.com/watch?v=6s8f98Frj78&ab_channel=GaryFujiokaSr.

²¹ Can Groenewegen be prosecuted under criminal law? "It is very complex". <https://www.tellerreport.com/> [online]. 6. srpna 2020 [cit. 24. února 2022]. Dostupné na: <https://www.tellerreport.com/sports/2020-08-06-can-groenewegen-be-prosecuted-under-criminal-law--%22it-is-very->

Dalším incidentem, který by naplňoval dané znaky, se stal v závodech Moto2. Zde naštěstí k žádnému následku nedošlo, ovšem to jen díky štěstí a pohotové reakci oběti. Vše se stalo v rychlosti 235 km/h, kdy vedle sebe na rovince jeli dva jezdci, Romano Fenati a Stefano Manzi. První jmenovaný pustil levou rukou řídítka své motorky, natáhl ji k řídítkům svého soka a prudce zmáčkl jeho přední brzdu, což mělo za následek nečekané prudké zabrzdění předního kola Stefana, který se na svém stroji udržel jen díky své zdatnosti.²²

Jediná sankce, kterou Romano Fenati dostal, byla prvně zákaz startu v následujících dvou závodech, mezitím jej jeho tým propustil a následně dostal i od závodní organizace dodatečný zákaz startu v celé sezoně. Opět se nic neřešilo před soudy, ačkoliv představit si toto jednání v běžném provozu, dalo by se lehce považovat za pokus těžkého ublížení na zdraví, případně vraždy. Nutno podotknout, že tyto případy v individuálních sportech jsou velice ojedinělé.

Navíc v individuálních sportech můžeme sledovat i masivní posun v bezpečnosti. Pokud si vezmeme za příklad Formuli 1, tak zde došlo za jeden víkend, a to 30. 4. 1994 a následně 1. 5. 1994 v Italské Imole ke smrti dvou jezdců, Rolanda Ratzenbergera a trojnásobného mistra světa, pana Ayrtona Senny.

Vedení závodů, organizace FIA přepsala všechny bezpečnostní protokoly a došlo k masivnímu vylepšení jak bezpečnosti monopostů, které týmy předtím moc neřešily ve snaze zachování nižší hmotnosti a tím rychlejšímu autu, tak i nových a vylepšených bariér a přidání deformačních zón, díky čemuž další smrt v F1 nastala až o 20 let později, a to 5. 10. 2014. Nutno podotknout, že v 80. a 90. letech byla úmrtí v královně motorsportu každoroční smutnou realitou.

Tento progres je ale znatelný ve všech individuálních sportech, kdy se zavádějí nové limity a vymýšlí nové vybavení, aby se zabránilo úrazům a úmrtí atletů.

1.4 Kolektivní sport

Při kolektivních sportech je typicky daleko větší riziko vzniku zranění u sportovců, jelikož zde často dochází k přímému fyzickému kontaktu mezi sportovci.²³ I díky medializaci a komercializaci sportu, díky níž se v něm hraje o daleko větší částky, ale také o jiné výhody, jako jsou například sláva, společenská prestiž a jiné případné benefity, jako jsou například

[complex%22.Byfe3VBDFbw.html?fbclid=IwAR0FO_golF5BAmkjEgDhyTC9mOZdsXtGGxZOeD6kkgO9fPQ_TyX8qoh-zR08](https://www.complex.com/2018/09/10/moto-rider-romano-fenati-pulls-rivals-brake-spt-intl-origin.cnn)

²² Racer pulls rival's brake at 130 mph. [https://edition.cnn.com/](https://edition.cnn.com/2018/09/10/moto-rider-romano-fenati-pulls-rivals-brake-spt-intl-origin.cnn) [online]. [cit. 25. února 2022]. Dostupné na: <https://edition.cnn.com/videos/sports/2018/09/10/moto-rider-romano-fenati-pulls-rivals-brake-spt-intl-origin.cnn>

²³ PINKAVA: *Trestněprávní odpovědnost.*, s 37.

přestup do jiných, větších a lepších klubů, dochází k nárustu agrese a v určitých mezích i „přemotivování“ jednotlivců, v důsledku čehož se hra občas stává ještě tvrdší a nebezpečnější a dochází k většímu počtu zranění.

Z některých lehčích zranění, která jsou součástí hry, podle mě není potřeba pro sportovce vyvozovat ani právní, ani disciplinární odpovědnost. Některá závažnější zranění, která jsou prakticky vždy způsobena porušením daných sportovních norem, se můžou řešit před disciplinárními a kárnými komisemi dané organizace. A na závěr, ty nejzávažnější zranění, ve kterých dochází k porušení základních společenských hodnot a vztahů, které jsou chráněny trestním právem, by mohlo dojít k uplatnění trestní odpovědnosti.²⁴ Toto je cílem zkoumání této práce.

Ovšem v některých ohledech dochází i k značnému posunu v prevenci zranění sportovců. Například pro hokej, sport, ve kterém docházelo k největšímu počtu závažných zranění, přišel tento zlom v roce 2011. Sidney Crosby, jeden ze dvou nejlepších aktivních hráčů utrpěl 1. 1. 2011 a hned poté 5. 1. 2011 otřesy mozku, kvůli kterým musel vynechat téměř dva celé roky, aby se uzdravil. V té době se na veřejnost dostala spousta stížností od bývalých, i současných hráčů, kteří tvrdili, že běžná praxe je taková, že po otřesu mozku dostávali prášky od bolesti, aby mohli pokračovat ve hře. Právě tyto praktiky vedly beze všeho k předčasnému ukončení mnoha kariér, a právě díky zdlouhavému a v té době nejistému návratu Crosbyho přijala liga několik opatření.

Prakticky všechny údery do oblasti hlavy a krku byly zakázány, jakýkoliv úder vedený dominantně do této oblasti byl trestán okamžitým vyloučením ze zápasu a suspendací i na několik desítek zápasů. Navíc za suspendované zápasy se hráčům poměrně krátí jejich plat. Nutno podotknout, že v hokeji se za bitku bez rukavic dávají jen pětiminutové tresty, takže vyloučení na celý zápas spolu s možností suspendace a propadnutím platu za tuto dobu je v hokeji opravdu tvrdým trestem.

1.5 Bojové sporty

V bojových sportech už ze své podstaty dochází velmi často k ublížení na zdraví. Ačkoliv už došlo k posunu a nemáme zde zápasy, kde vítězí pouze ten, který svému protivníkovi způsobí taková zranění, že už zkrátka nebude moci dále pokračovat a všechny moderní formy zápasení mají svůj specifický způsob počítání skóre zápasníků a bojuje se

²⁴ Tamtéž.

v předem stanovených časových rámcích, tak stále může docházet k závažným zásahům do tělesné integrity soutěžících, případně i smrti.²⁵

Ovšem i zde můžeme rozlišovat pomyslné úrovně nebezpečí zásahu do zdraví soutěžících. Prvně zde máme zápasy jako je judo, ve kterém se pomocí hmatů a chvatů snažíte dostat soupeře lopatkami na zem, ve kterých možná zranění většinou omezují na nešťastně způsobené zlomeniny, ze kterých by dle mého soudu neměla být vyvozována trestní odpovědnost. Zde si potom můžeme představit excesy ve formě zakázaných úderů, jako pěsti a kopy, ze kterých by se naopak dala eventuálně vyvodit.

Poté zde máme box, který už ze své podstaty, která spočívá v tom, že pěsti musíte udeřit soupeře do horní části těla, má daleko větší míru nebezpečí vzniku tělesné újmy v podobě otřesů mozku, tržných ran v obličeji, zlomených žeber a výjimečně i úmrtí.

A finální kategorií, které v posledních pár desetiletích obrovsky narůstá sledovanost jsou sporty smíšených bojových umění, ve kterých je dovoleno skoro vše. Jak už název napovídá, jedná se o mix skoro všech známých technik, bojuje se ve stoje i v leže a při těchto zápasech nejčastěji dochází k závažným zraněním.

U bojových sportů mě napadají situace, ze kterých by se dala vyvozovat trestní odpovědnosti především u těch případů, kdy je soupeř jen bezvládně opřený se svěřenými rukama o provazy, které jej drží zpřima, a protivník jej jednou nebo opakovaně udeří předtím, než rozhodčí stihne zasáhnout a rozdělit je. Zde je ovšem další proměnná. Je rozdíl, jestli úder do bezvládného byl bezprostředně po tom omamujícím, nebo jestli mezi nimi byl aspoň krátký časový úsek, aby si protivník bezvládnosti všiml.

Protože za situace, kdy by dával naučenou kombinaci úderů, těžko by to mohl v tu chvíli ovládnout. Dalšími situacemi mohou být zakázané údery, praktiky a případně excesy. Nejznámější případ takového excesu je z boxerského zápasu mezi Mikem Tysonem a Evanderem Holyfieldem, kdy Tyson ukousl svému soupeři kus ucha.

1.6 Teorie uplatnění právní regulace sportovních vztahů

V teoretické rovině ve vztahu sportu a trestního práva lze vymezit tři koncepce posuzování trestní odpovědnosti sportovců.²⁶ Teorii absolutní sportovní imunity neboli autonomie sportu, dále teorii rigidního uplatňování právního řádu a modifikovanou teorii trestní odpovědnosti.²⁷ V této kapitole se seznámíme s těmito teoriemi a jejich základními argumenty a postoji.

²⁵ Tamtéž s. 56-57.

²⁶ KRÁLÍK: *Právo ve sportu...*, s. 106-107.

²⁷ PINKAVA: *Trestněprávní odpovědnost.*, s. 13.

1.6.1 Teorie absolutní sportovní imunity

„Vstoupí-li právo do bran stadionů, přestane sport býti sportem.“²⁸ Tato teorie vychází z principu, že sport je plně autonomní oblastí a není možné do něj vůbec žádným způsobem regulativně zasahovat. Dle zastánců této teorie je sport natolik specifickou oblastí, že je vyžadována pro jeho správné fungování autonomie a užití právního řádu by bylo neefektivní.

Tento názor byl však již překonán, jelikož sport, jako každá společenská činnost neexistuje ve společenském vakuu, ale musí být vykonáván v souladu s právním řádem.²⁹ Už jen prostý fakt, že sportovci vykonávají svou činnost pod smlouvami uzavřenými s kluby, které jsou upraveny občanským právem ukazuje uplatnění práva v profesionálním sportu. Nebo to, že sportovní organizace vedou účetnictví podle zákona o účetnictví, ukazuje, že sport je z velké míry regulován právě právem.³⁰

A co se týká konkrétního konání sportovců při výkonu sportovní činnosti, to musí podléhat rovněž právu, jinak by totiž mohlo lehce docházet k dekriminalizaci činností, které jsou jinak v běžném životě posuzovány striktně dle trestního zákoníku.

1.6.2 Teorie rigidního uplatňování právního řádu

Protipólem k teorii autonomie sportu je teorie rigidního uplatňování právního řádu. Zastánci této teorie odmítají teorii sportovního práva a tvrdí, že není možné žádného člena společnosti vyloučit z přezkumu občanského, nebo trestního práva na základě toho, že provozuje sportovní činnost.³¹

Nepřichází zde v úvahu jakákoliv autonomie sportovních celků jako subjektů s vlastním regulačním a sankčním systémem. „V případě zranění způsobených v průběhu sportovní činnosti nebude tedy zohledněno hledisko určitého rizika, které s sebou tato činnost přináší, ale bude se vycházet čistě z dikce zákona. Dle tohoto způsobu posuzování trestní odpovědnosti tedy neexistuje žádná míra tolerance pro škodlivé jednání, ke kterému dochází ve sportu. Dojde k uplatnění čistě formalistického postupu z hlediska posuzování trestní odpovědnosti za sportovní úrazy.“³²

Ovšem tato teorie naráží na problém škrťícího účinku pro sportovce. Pokud by za každé zranění, jako například roztržená brada, vybité zuby, nebo zlomené kosti, kterých je

²⁸ Bruno Zauli.

²⁹ KRÁLÍK: *Právo ve sportu.*, s. 7.

³⁰ Tamtéž. s. 126.

³¹ SÁDOVSKÝ, Stanislav. *Právní aspekty násilí ve sportu.* Praha: Nakladatelství Karolinum. 2010, s. 37.

³² PINKAVA: *Trestněprávní odpovědnost.*, s. 14.

v hokeji, fotbale, americkém fotbale a rugby poměrně hodně, hrozil sportovci vážný právní postih, mělo by to obrovský dopad na to, jakým způsobem se hra hraje.

Právě z velké části díky bezhlavé odvaze a až gladiátorskému a bezohlednému způsobu soutěžení přitahují tyto sporty tak masivní publikum, a sportovci jsou s tím srozuměni a podstupují to dobrovolně, proto by se podle mě mělo předejít přílišnému zprávnění a hyperlegalitě sportu.

1.6.3 Modifikovaná teorie trestní odpovědnosti

Tato koncepce počítá s jakýmsi zohledněním existence sportovních pravidel. Ovšem nejedná se o jednotnou koncepci, názory se liší v míře autonomie sportovních organizací. Jedná se o způsob posuzování trestní odpovědnosti, který se bude různě modifikovat dle jednotlivých států, jejich právních koncepcí, ustálené judikatury, společenské geneze a politického pohledu na danou sféru.³³

Jedním z hlavních zastánců této teorie je Jiří Hora, dle kterého je potřeba najít pružnou hranici mezi právními předpisy a sportovními pravidly. Tato hranice by měla umět reagovat na konkrétní situace a dle míry uvážení dojít buď k uplatnění sportovních pravidel a sankcí, případně právního řádu, nebo průniku a kombinaci obojího. Mělo by tak dojít k respektování právního řádu a výkonu sportovní činnosti právě v mezích právního řádu, ale na druhou stranu by to mělo zajistit svobodu sportovní činnosti v mezích fair play.³⁴ „*Vlastní otázka nezní tak, zda hrozí nebezpečí, že sport bude zprávněn, ale jaký rámeček má stát stanovit autonomnímu určení práv sportovních svazů, a naopak, jak může být sportu zaručena autonomie, která je pro něj nutná k uskutečnění jeho úkolů.*“³⁵ Důležitá je pak taky otázka, jestli dovolená míra rizika bude pro všechny sporty stejná (což mi přijde velmi nepraktické), nebo jestli budeme přistupovat ke každému sportu jednotlivě, dle jeho charakteru.³⁶

³³ Tamtéž, s. 15.

³⁴ Králík: *Právo ve sportu...*, s. 110.

³⁵ BECKER, Hartmut, GRUPE, Ommo. *Menschen im Sport 2000*. Schorndorf: Hofmann, 1988, s. 283.

³⁶ PINKAVA: *Trestněprávní odpovědnost...*, s. 66.

2 Teorie vylučující odpovědnost za sportovní úrazy

V této kapitole se budu zabývat teoriemi kriminalizace, potažmo dekriminalizace sportovních úrazů. V posledních desetiletích dochází k nárůstu civilních, i trestněprávních řízení za zranění způsobená při výkonu sportovní činnosti. Toto je náznakem toho, že společnost a potažmo soudy jsou ochotny hnát k odpovědnosti ty sportovce, kteří zranění způsobí.

Ovšem nejasná, nebo případně neexistující právní úprava je evidentní v soudních rozhodnutích, jelikož soudní orgány nemají žádný teoretický podklad k řešení sporů tohoto charakteru, a to vede k rozhodnutím ad hoc různé kvality a uplatnění rozdílných měřítek i vně totožných právních řádů.³⁷

2.1 Teorie souhlasu poškozeného

Tato teorie vychází z angloamerické právní vědy, která se zabývá trestněprávní odpovědností sportovců za zranění způsobená při výkonu sportovní činnosti. Podstata spočívá v tom, že se účastník dobrovolně účastní sportovních činností a tím akceptuje jistou míru nebezpečí vzniku úrazu, ke kterému může dojít jak jeho jednáním, tak i jednáním jiného účastníka.³⁸

Dané riziko se bude odvíjet jak od míry nebezpečí konkrétního sportu, tak i od specifické profesionální úrovně. Nutno ovšem podotknout, že tuto teorii musíme odlišit od svolení poškozeného, jako okolnosti vylučující protiprávnost dle § 30 TZ³⁹, jelikož nelze toto svolení považovat jako souhlas k ublížení na zdraví nebo usmrcení.

Otázkou zde ovšem je, do jaké míry zde účastníci dávají souhlas. Jestli se účastník zavazuje pouze k míře nebezpečí, kterému bude vystaven při hraní hry jen v mezích pravidel, nebo zdali počítá i s nedovolenými zákroky ostatních účastníků. Další otázkou je, na jakou dobu se účastník zavazuje. Jestli se jedná o čistě herní čas, nebo i o pauzy, přerušení hry a krátké časové rozmezí před začátkem a po konci hry.

K první otázce si můžeme uvést rozhodnutí odvolacího soudu ve Washingtonu v případě *State v. Shelley*, ve kterém soud uvedl, že názor, že se hráči zavazují pouze ke hře přesně v mezích pravidel je velmi omezující a nepřiměřeně zasahuje dohry.⁴⁰ Určitě některé

³⁷ Tamtéž s. 64.

³⁸ KRÁLÍK, Michal. *Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod do problematiky)*. Trestní právo: 2006. 7-8. s. 67.

³⁹ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁰ *State v. Shelley*, [1997].

zátkroky, jako například skluz ve fotbale, které jsou přirozenou součástí hry, nemusí nutně znamenat úmysl konajícího zranit soupeře. Musíme brát v úvahu, že tyto zátkroky se dějí ve vysoké rychlosti a velmi často je to otázka zlomku sekundy. Z pravidla se jeden hráč snaží provést úhybný manévr a zmást soupeře a atakující soupeř se jeho pohyb snaží předvídat. Velmi často tak může dojít k situacím, že atakující hráč špatně vyhodnotí onu situaci, nebo hráč s kotoučem či míčem, na kterého je zátkrok cílen svého útočníka tak oklame, že zranění je pouhou otázkou náhody.

Pro sportovce by tedy bylo velice svazující dopustit se většiny zátkroků, kdyby jim při způsobení zranění vždy hrozil trestněprávní postih. S tímto názorem se očividně shodují i světové soudy, jak si ukážeme v páté kapitole.

Na druhou stranu je zde i teorie, že se účastník sportovních klání dobrovolně podřizuje jen, a právě těm kontaktům, které jsou v mezích legality daného sportu. Na tomto základu je založena jedna teorie viz níže v této kapitole.

K druhé otázce týkající se časového rámce se můžeme podívat na případ *State v. Floyd*. Zde probíhal basketbalový zápas, který byl velmi vyhrocený, a během zápasu už došlo k několika vyloučením kvůli hrubostem. Po posledním z řady faulů byla hra přerušena a obžalovaný napadl dva protihráče, kteří stáli na střídačce, a poté se vrátil zpět na hřiště, kde napadl třetího.

Dva z napadených měli rozsáhlá zranění a soud uznal obžalovaného vinným především na základě faktu, že se vše stalo během přerušení hry a zranění nemohla spadat pod výjimku státu Iowa z útoku spočívající na dobrovolné účasti na sportovní akci.⁴¹ Výjimka zní „*If the person doing any of the enumerated acts, and such other person, are voluntary participants in a sport, social or other activity, not in itself criminal, and such act is a reasonably foreseeable incident of such sport or activity, and does not create an unreasonable risk of serious injury or breach of the peace.*“⁴² „*Je-li osoba, která některý z vyjmenovaných úkonů činí, i taková jiná osoba dobrovolně se účastní sportovní, společenské nebo jiné činnosti, která sama o sobě není trestná, a takový čin je přiměřeně předvídatelným incidentem takového sportu nebo činnosti a nevytváří nepřiměřené nebezpečí vážného zranění nebo narušení míru.*“

Soud argumentoval tím, že zde nebyla žádná spojitost mezi hrou basketbalu a jednáním obviněného. Dále uvádí, že jeho jednání nebylo rozumné, přiměřené ani předvídatelné, jak je pro onu výjimku klíčové.

⁴¹ *State v. Floyd* [1990].

⁴² Iowa Criminal Code Chapter 708.

2.2 Teorie sportovního rizika

Tato teorie vychází z toho, že vykonávání sportovních aktivit je obvykle spojeno s určitým rizikem vzniku zranění.⁴³ Opět zde vyvstává hlavní otázka, a to do jaké míry budeme připouštět dovolenou míru rizika, kterou dovolujeme, aby sportovec podstoupil.⁴⁴

Protože například u bojových sportů, jako jsou zápasy ve smíšeném bojovém umění, ve kterém jsou zpravidla pětiminutová kola a k přerušení na rozdíl od jiných sportů, jako například při pádu u boxu, nedochází a velmi často zápasy končí tak, že je soupeři způsobena taková fyzická újma, že už zkrátka není schopný dále pokračovat, tak je toto riziko mnohonásobně vyšší, než kdekoliv jinde.⁴⁵ V těchto případech by se poté dalo uvažovat i o imunitě sportovců za zranění způsobená v ringu, jelikož je zde tak vysoká pravděpodobnost všech možných zranění, a dokonce i úmrtí. Samozřejmě při dodržení pravidel soutěžení.

Tato teorie se jeví jako nejvíce využívaná v praxi, protože byla uplatněna ve všech soudních rozhodnutích, které budou v této práci zmíněny.

2.3 Teorie sportovního práva

Tato teorie koresponduje s teorií absolutní sportovní imunity uvedené v části 1.6.1 této práce. Dle ní je sport absolutně soběstačný a je si schopný sám regulovat svou působnost a rozdávát zasloužené sankce. Stejně jak jako uvedeno výše, tato teorie je již překonána.

2.4 Teorie nedostatku zavinění

Tato teorie je postavena na myšlence, že sportovcům nelze přičítat ani jednu z forem zavinění, tedy ani úmysl, ani nedbalost.⁴⁶ Sport je zde považován za takovou společenskou činnost, při které dochází k úrazům pouze v nezaviněných instancích. Sportovec tedy zde opět není trestně odpovědný za své jednání, ale podléhá pouze disciplinární a sankční pravomoci disciplinárního orgánu. Zde můžeme opět sledovat postojový průnik s teorií sportovního práva a autonomie sportu.⁴⁷

Ovšem názory, že sport je schopný seberegulace a trestání jsou dnes už překonány a v páté kapitole budou uvedeny případy, kdy o úmyslu jednajícího způsobit újmu soupeři nemůže být pochybnosti, a právě způsobení újmy bylo jediným, případně hlavním motivem pachatele a s daným sportem mělo pramálo společného.

⁴³ KRÁLÍK: *Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod do problematiky)*. Trestní právo. 2006. 7-8. s. 66.

⁴⁴ PINKAVA: *Trestněprávní odpovědnost...*, s. 65-66.

⁴⁵ Tamtéž. s. 66.

⁴⁶ KRÁLÍK, Michal. *Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod do problematiky)*. Trestní právo. 2006. 7-8. s. 67.

⁴⁷ PINKAVA: *Trestněprávní odpovědnost...*, s. 65-66.

2.5 Teorie účelu

Základním kamenem této teorie je předpoklad, že sport je brán za prospěšnou společenskou činnost s výchovným efektem, a právě proto by zde nemělo docházet k rigidní aplikaci právního řádu.⁴⁸ Stát (státy) berou v potaz fakt, že sport je společensky prospěšnou aktivitou⁴⁹ a proto je takzvaně ochoten „povolit otež“ a tolerovat možnost vzniku situací, kdy dojde ke zraněním při sportu.⁵⁰

Dochází zde k zásadnímu rozlišení různých druhů úrazů na základě následujících okolností. U zranění způsobených neúmyslně, kdy nedošlo jednak k porušení sportovních pravidel, tak ani k porušení obecné prevenční povinnosti dle § 2900 OZ by měla být trestní odpovědnost vyloučena. Naopak pokud úraz vznikl jako následek překročení, či porušení sportovních regulí a právních norem, tak zde není logický argument pro neaplikování norem trestního práva.⁵¹

2.6 Teorie dodržení sportovního pravidla

Tato teorie vychází z toho, že pokud dojde ke zranění, ale nedošlo současně k žádnému porušení sportovních pravidel, nemělo by právo zasahovat, jelikož jednou z hlavních zásad soukromého práva je právo na autonomii vůle. Toto nám dává široký manipulační prostor pro výběr, do jakých právních vztahů vstoupíme, jakým smluvním typem a s jakými osobami.⁵²

Když budeme vycházet z článku 2 odstavce třetího Listiny základních práv a svobod,⁵³ zjistíme, že co není zákonem zakázáno, je dovoleno. Toto se dá analogicky vztáhnout na sportovní pravidla, tedy že všechny zákroky, které byly v rámci pravidel hry, které nezakázal stát a účastník se hry dobrovolně účastní nemůže být protiprávním jednáním. Zastánci této teorie argumentují těmito důvody: „1. porušení právem chráněného zájmu nastalo na sportovišti v průběhu sportovního zápolení, 2. sportovec nenese právní odpovědnost za protiprávní následek, který nastal při sportovní aktivitě, jestliže stát provozování disciplíny povolil, resp. Nezakázal, 3. protiprávní následek vznikl bez porušení pravidel sportu, která nemohou být ani nejsou v rozporu s právními předpisy.“⁵⁴ Hlavním argumentem odpůrců této teorie je to, že „je-li možno tímto způsobem založit legálnost sportu nebo jeho jednotlivých

⁴⁸ Tamtéž. s. 69

⁴⁹ KRÁLÍK: *Právo ve sportu...*, s 49.

⁵⁰ KRÁLÍK, Michal. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod do problematiky). Trestní právo. 2006. 7-8. s..66.

⁵¹ PINKAVA: *Trestněprávní odpovědnost.*, s. 66.

⁵² KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s 39.

⁵³ Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.

⁵⁴ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges. 2016. s. 742.

*disciplin, neznamená to ještě, že se stává netrestným vše, k čemu dojde v rámci provozování sportu.*⁵⁵

Navíc ve skutečnosti, že sportovní pravidla mají pouze podpůrnou povahu se vyslovil i Nejvyšší soud v usnesení ze dne 23. března 2007 sp. zn. 3 Tdo 1355/2006 a shodně usnesení Ústavního soudu ze dne 28. února 2008 sp. zn. I. ÚS 1939/07-1, které si přiblížíme v části 3.4 této práce.

2.7 Teorie nešťastné náhody

Tato teorie má značný názorový průnik s teorií nedostatku zavinění. K úrazům dochází dle jejich zastánců ze sportovní činnosti a dosažení sportovního cíle, nikoliv z přímé snahy zranit protivníka. Takto způsobené úrazy by měly být považovány za nešťastnou náhodu, za kterou sportovec nemůže odpovídat.⁵⁶

Největším nedostatkem této teorie je názor, že se sportovci navzájem nechtějí vůbec zranit a veškeré úrazy způsobené při sportu budou vskutku pouze náhodou.⁵⁷ Dále se tato teorie vůbec nezaobírá skutečností, že úmysl není nutnou náležitostí některých úrazů ve sportu, k čemuž se vyjádřil i Nejvyšší soud ve věci sp. zn. 3 Tdo 1355/2006 ze dne 21. března 2007.

Názory této teorie mi přijdou trochu utopické. Ačkoliv by bylo hezké žít ve společnosti, ve které jsou všechny úrazy ve sportu způsobeny z čistě nešťastné náhody (poté bych se snad za tuto teorii postavil), tak tomu bohužel v reálném světě není, jak si názorně ukážeme na praktických příkladech uvedených v páté kapitole.

2.8 Teorie Giorgia del Vecchia

Stejnomený autor této teorie rád dával za příklad box, jako takový typ kontaktního sportu, ve kterém se zraněními a poruchami zdraví, jak krátkodobými, tak i dlouhodobými a trvalými počítá. Klade si zde legitimní otázku, dle jakých kritérií je vůbec možné uvažovat o beztrestnosti případů, kdy dojde ke zranění soupeře?⁵⁸ Dle autora nezáleží na tom, zda se jedná o sport kolektivní, nebo individuální, ani na tom, zda jde o kontaktní sport, ale liberační důvody jsou vždy pouze dva – náhoda a velká síla.⁵⁹

S tímto názorem se osobně nemůžu ztotožnit, jelikož velká síla je právě ve většinové literatuře i soudních rozhodnutích podstatná právě jako důvod pro založení trestní odpovědnosti, ne pro liberaci. Velká síla je snad ve všech okolnostech, kde se posuzuje nějaký

⁵⁵ Kolektiv autorů. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva. 2008. s. 42.

⁵⁶ Tamtéž s. 40.

⁵⁷ KRÁLÍK: *Civilní a trestní.*, s. 108.

⁵⁸ Tamtéž s. 105.

⁵⁹ Tamtéž.

útok vedený proti zdraví relevantním faktorem, jen opačným způsobem, jak jej uvádí autor. I když dám někomu pěstí při bitce, bude se posuzovat intenzita. Jestli jsem někomu lehce bouchl do hlavy, nebo mu dal pořádný úder vší silou.

Upřímně si myslím, že náhoda a síla budou vždy hrát velkou roli v posuzování trestní odpovědnosti, ale neměly by být jediným liberačním důvodem. Respektive vyšší intenzitě bych přisuzoval opačný efekt než autor této teorie. Zaprvé, prokazování náhody může být v určitých aspektech sportu velmi složité, například u bodyčeka v hokeji, pokud jej vedu plnou silou na hráče s pukem, můžu ho trefit čistě podle pravidel, kdy mu ale bude způsobeno závažné zranění a v některých případech je skoro nemožné zjistit, zda se jednalo o úmysl nebo náhodu, že zranění nastalo. Stejně jako mu můžu vést úder čistě na hlavu⁶⁰, nebo se soupeř na poslední chvíli pohne a zasáhnu ji omylem. Tyto věci jsou občas tak sporné, že je zkrátka nejde posoudit.

V závěru tedy se základní myšlenkou, že záleží na náhodě a síle souhlasím, ale určitě bych na tomto nezakládal podstatu celé trestní odpovědnosti sportovců. Excesivní sílu bych hodnotil opačně, než autor a vzal bych v úvahu daleko více proměnných. Protože upřímně, v právu záleží občas nejvíce právě na těch nejmenších detailech, kdy dochází k posuzování trestní odpovědnosti.

2.9 Vlastní zhodnocení

Když si osoba, která se zaobírá právem přečte tyto teorie, spolu se znalostí základních principů a hodnot naší země, měla by podle mě vnitřně cítit, že teorie sportovního práva, respektive autonomie sportu je už překonaná. Je jedno, jestli se jedná o sport v širším smyslu, ve kterém by se takto dalo omlouvat i jednání fanoušků, braní legislativně zakázaných dopingových látek (lidově řečeno steroidů), nebo v užším smyslu, kde bereme v potaz pouze jednání sportovců za zranění způsobená soupeřům. Jelikož, jak si ukážeme na příkladech uvedených v této práci, v některých případech akty sportovců neměly s daným sportem vůbec nic společného a jediným úmyslem jejich jednání bylo úmyslně a zlomyslně ublížit svým oponentům.

Na druhou stranu musíme vzít v potaz, že ani rigidní uplatňování právních norem není dle mého pro sportovní aktivity optimální. Ačkoliv by sport neměl sloužit jen k slepému vybití agrese zúčastněných, měl by fungovat jako jakýsi pomyslný ventil společnosti, ve

⁶⁰ Tom Wilson Helped Off Ice After Being Blindsided By Ryan Reaves. <https://www.youtube.com/> [online]. 5. prosince 2018 [cit. 28. února 2022]. Dostupné na: https://www.youtube.com/watch?v=1zNcItuc-cc&ab_channel=SPORTSNET

kterých si účastníci můžou dovolit více než jim zákon v běžném životě dovoluje. Samozřejmě v mezích a hranicích uznávaných a respektovaných společností.

Vždyť, i když jsou státy čím dál více paternalističtější a chrání nás čím dál více na každém kroku, stále nám zbývá spousta svobody. Osobně nevidím důvod, proč, když je dovoleno kouření, které z mého pohledu nemá pro jedince absolutně žádný pozitivní účinek a objektivně a prokazatelně má spoustu negativních účinků na zdraví jak kuřáků, tak i jejich okolí, proč by se lidé nemohli dobrovolně vystavit nebezpečí zranění ve sportu?

Navíc, zvláště u profesionálních sportů, které sledují stovky milionů lidí po celém světě je jedním z hlavních poutačů právě až bezhlavý, nebojácný a chrabrý souboj jednotlivců, či mužstev. Proto bych určitě s touto teorií nesouhlasil.

Nejlepší je tedy dle mého právě nalezení určité pružné a přizpůsobivé hranice, která se adaptuje konkrétním sportům dle jejich míry rizika, tak i způsobu a zavinění úrazu. To podle mě nejlépe reprezentují teorie sportovního rizika a souhlasu poškozeného.

3 Sportovní pravidla

Sportovní pravidla slouží jako základní regulátor chování sportovců a ostatních zúčastněných subjektů (oddílů, klubů a svazů) při vykonávání sportovní činnosti.⁶¹ Teoreticky můžeme rozlišit čtyři různé způsoby koexistence sportovních pravidel a práva. Prvně zde máme oblasti, které jsou vymezeny výlučně sportovními normami, které ale nemají stanovenou sankci, takže vymahatelnost těchto pravidel je poněkud obtížná.

Dále zde máme situace, kdy dojde k porušení sportovního pravidla, které už je podpořeno sankcí a ta může při jeho porušení nastat. O této sankci rozhodují příslušné sportovní a disciplinární orgány. Bude se jednat o nejčastější způsob řešení deliktů v oblasti sportovních úrazů.

Třetí způsob nastává, když dochází k průniku sportovních norem a právních předpisů, kdy došlo k porušení obojího a dochází ke kombinaci obou sankcí, jak disciplinárních, tak i právních. Posledním případem jsou situace, kdy dojde k porušení právní normy bez porušení sportovních pravidel (typicky proto, že dané sportovní pravidlo s tímto jednáním vůbec nepočítalo).⁶²

Obecně nejde vidět nějaká velká snaha státu aktivně se účastnit vývoje nové legislativy upravující sportovní činnost. A pokud už k nějaké zákonné úpravě dochází, jedná se většinou o snahu podpoření rozvoje a rozdělení financí ve sportovním sektoru.⁶³ Z výše uvedeného tedy vyplývá, že oblast sportu je z velké části upravena svými autonomními normami, které mohou být psané a nepsané, ke kterým se účastníci zavázali a jejichž dodržování je vyžadováno danou organizací. Poté při případném porušení odpovědné subjekty sportovních organizací mohou závisle na míře intenzity a následků způsobených porušením sportovní normy vyvozovat ve své vlastní pravomoci sankce skrze subjekty, které byly za tímto účelem zřízeny (typicky rozhodčí a disciplinární komise).⁶⁴

Sankce za porušení sportovních pravidel má obdobně jako porušení právních norem preventivní a represivní funkci.⁶⁵ Právě až v případech, kdy dojde k natolik závažnému porušení, že nepostačí užití sportovních norem, přicházejí postupně na řadu možnosti řešení skrze pracovní právo, právo občanskoprávní a v nejzávažnějších případech úrazů může přijít v úvahu právo trestní.

⁶¹ KUKLÍK, Jan a kol. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012, s. 49.

⁶² PINKAVA: *Trestněprávní odpovědnost*, s. 23.

⁶³ KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 41.

⁶⁴ KUKLÍK, Jan a kol. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012, s. 37.

⁶⁵ KRÁLÍK, Michal. Právní význam sportovních pravidel pro právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle doktrinárního vývoje. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2006, roč. 14, č. 2, s. 125.

3.1 Psaná sportovní pravidla

Psaná pravidla jsou základním stavebním kamenem každého sportu. Jsou vydávány soukromoprávními subjekty na soukromoprávní bázi, k jejichž dodržování se účastníci v různé formě zavázali.⁶⁶

Regulují prakticky vše, od nejzákladnějších věcí, jako jsou základní pravidla hry, tedy rozměry hřiště, hrací doba, povolenou, zakázanou a příkázanou výstroj a mnoho dalšího.⁶⁷ U nadnárodních sportovních organizací můžeme mít pro každý sport jednu, nebo více zastřešujících organizací, které nastavují určité mantinely pravidel, v nichž se potom vertikálně nižší subjekty, typicky národní a krajské soutěže, musí držet, ale mají zde určitý manévrovací prostor k určitým odchylkám.⁶⁸

Můžeme si to prezentovat jako pomyslnou pyramidu hierarchie každé soutěže, kdy na nejvyšší úrovni je určitý integrační subjekt, pod jehož patronátem se vše sdružuje a integruje. Typicky si v tomto případě můžeme představit hokejovou federaci IIHF, která zastřešuje jak mistrovství světa a olympiády, tak i například české soutěže.

Rozdělujeme dva způsoby přijetí sportovních pravidel v písemné podobě. Prvním z nich je přijetí ve formě rozhodnutí orgánů soukromoprávních subjektů. Většina těchto subjektů vzniká ve formě buď sdružení, dle zákona o sdružování, případně pak ve formě obchodních společností založených dle OZ⁶⁹, typicky akciová společnost a společnost s ručeným omezeným. Aby se sportovci mohli účastnit sportovních aktivit pořádaných určitým subjektem (například zápasů ČSLH), musí být členy tohoto subjektu, nebo většinou jemu podřízeného subjektu (typicky klub nebo oddíl). Zde jsou poté účastníci sportovních aktivit zavázáni k dodržování sportovních pravidel, jelikož pod sdružením, nebo obchodní společností vykonávají tuto činnost, a právě skrze členství ve sdružení, nebo společnosti se zavázali taktéž k dodržování pravidel stanovených vůdčím, nebo zastřešujícím subjektem.⁷⁰

Zjednodušeně řešeno, zastřešující subjekt, například IIHF stanoví pravidla hry. Jejich soutěži dle jejich pravidel se účastní kluby, a aby hráč z klubu účastnícího se těchto soutěží v nich mohl nastupovat, musí uzavřít smlouvu s klubem. Ta typicky na profesionální úrovni stanovuje mzdu, podmínky životosprávy, veřejného vystupování a pracovní morálky. Skrze

⁶⁶ KUKLÍK: *Sportovní právo...*, s. 38.

⁶⁷ Tamtéž.

⁶⁸ Tamtéž.

⁶⁹ Tamtéž.

⁷⁰ Tamtéž s. 41.

tuto smlouvu se ale zavazuje i k dodržování pravidel danými nadřízeným subjektem, tedy ČSLH a jeho nadřízeným a celou organizaci zastřešujícím subjektem je IIHF.⁷¹

Druhým způsobem je přijetí sportovních norem v kontraktační podobě. Soutěží se zde na základě ad hoc sjednaných pravidel mezi subjekty, například ve formě neligových turnajů a přátelských a exhibičních zápasů.⁷²

Většinou jde jen o přebrání sportovních norem od zastřešujících subjektů, které jsou jistým způsobem modifikovány (klasicky si lze u exhibičních zápasů představit kratší hrací dobu, případně zakázat nějaké jinak dovolené zákroky, aby se snížilo riziko zranění. Důležitým rozdílem oproti předchozímu smluvnímu typu je to, že vzhledem k tomu, že tyto zápasy nejsou provozovány pod patronátem určitého subjektu, tak nepodléhají jurisdikci sportovních orgánů, pod které by běžně spadaly (představíme si například přátelský zápas FC Baník Ostrava a FC Sparty Praha ve fotbale, kdy by se hrálo jen na základě ad hoc dohodnutých pravidel a případné zákroky, které by jinak mohly být posuzovány disciplinární komisí FAČR by byly tímto z její pravomoci vyňaty.)

3.2 Nepsané sportovní normy

„Sportovním obyčejem (sportovní zvyklostí) lze v obecné rovině rozumět objektivně existující nepsané pravidlo chování v rámci toho kterého sportovního odvětví, které vzniklo na základě dlouhodobě opakované všeobecné realizace určitého chování a následného vzniku povědomí o jeho dodržování a závaznost, jehož dodržování je vyžadováno v rámci výkonu takového sportovního odvětví a jehož porušení je, v různém rozsahu, s různou intenzitou a s různými následky, v rámci (uvnitř) takového sportovního odvětví subjekty za tímto účelem zřízenými (zejména rozhodčí, disciplinární komise) sankcionováno.“⁷³

Nepsané normy právě často dotvářejí psaná pravidla, případně vyplňují mezery a modifikují pravidla pro konkrétní subkategorie, ve kterých je sport provozován. Uplatňují se podle výkonnostní úrovně, věku anebo pohlaví sportovců.⁷⁴ Můžou upravovat chování jak sportovců, tak i diváků a ostatních případných účastníků sportovních klání před, při a po zápase.

Příkladem může být podání si ruky po zápase a případné respektování pozápasové hymny vítězného celku, nebo jedince. Ovšem v některých sportech je i toto regulováno a porušení následně sankcionováno.

⁷¹ Tamtéž, s 43.

⁷² Tamtéž.

⁷³ Tamtéž s 46.

⁷⁴ Tamtéž.

Je to vše ve smyslu fair-play a dá se to považovat za ukončení všeho, co se stalo na hřišti, jelikož s koncem utkání se podají ruce a vše má být považováno za uzavřené, jelikož se to stalo při hře, která již skončila. Něco podobného nalezneme, když se podíváme na definici fair – play vydanou v kodexu sportovní etiky MŠMT, která zní „*Fair play znamená mnohem více než jen respektování pravidel; nese v sobě i pojmy přátelství, respektování druhého a sportovního ducha. Je to způsob myšlení, nikoliv pouhé chování.*“⁷⁵

Co se týká funkce vyplňování a dotváření pravidel, tak ačkoliv rozhodčí, případně jiné sankční orgány rozdávají sankce, nemusí se vždy týmům zdát dostatečné, případně může dojít k chování, které není dle sportovních norem sankcionováno a těmito nepsanými pravidly může docházet k jakémusi vyrovnávání skoré, nebo napravení křivd, pokud chcete.

Toto si názorně ukážeme na příkladech z NHL v následující části. Nepsané normy jsou sportovní komunitou všeobecně akceptované zvyklosti, které patří ke hře. Pro sportovce jsou neodlučitelnou součástí hry, na druhou stranu pro nezainteresovaného diváka se může jednat občas až o bizardní a absurdní pravidla, které do sportu nepatří.

3.3 „The Code“

Názornou ukázkou sbírky obyčejů a zvyklostí ve sportu je hokejový „The Code“, jenž se začal tvořit prakticky od začátku vzniku NHL. Za tuto dobu prošel značnou změnou, aby se přizpůsobil měnícímu se stylu hry. Jeho cílem a účelem je usměrňovat a umravňovat hru a všichni hráči na ledě jsou jím vázáni a očekává se, že jej budou vzájemně respektovat.

Ačkoliv pro širokou veřejnost není žádným tajemstvím, tak v oficiálních hokejových pravidlech o něm nenajdeme žádnou zmínku.

Začal jako návod pouze pro tzv. „goons“ a „enforcers“, kteří byli vlastně profesionální rváči, kteří se k hraní hokeje vůbec nedostali a jejich jediným úkolem bylo chránit hvězdy týmu. S postupem času se začal počet těchto čistokrevných bitkařů v týmech snižovat a v dnešní NHL už je nenajdeme. Nejblíže k nim mají v dnešní NHL Ryan Reaves, Tom Wilson a Zdeno Chára, ovšem dnes už tyto hráči musí být užitečnými ve všech herních aspektech, nejen v tom jednom.

Tento kodex je pořád součástí hry a slouží v podstatě jako určitý termostat hry, když hráč udělá něco, co je odsuzováno, nebo zkrátka odporuje zvyklostem, musí za to zaplatit. Typická cena za toto porušení je pěstní souboj a nehraje roli, jestli udělá něco, co se vůbec nepříčí oficiálním pravidlům hry, nebo jestli psaná pravidla podstatně poruší a dostane stopku na několik utkání.

⁷⁵ Kodex sportovní etiky. <https://www.msmt.cz/> [online]. [cit. 1. března 2022]. Dostupné na: <http://www.msmt.cz/sport/kodex-sportovni-etiky>

Mezi tyto pravidla patří, že při přerušení hry se nestřílí na bránu, nepřehání se oslavy gólu do prázdné brány, nebit někoho, kdo leží, dále pokud někoho z protějšího týmu zraním jakýmkoliv způsobem, tak je prakticky povinností toho, kdo ho zranil, aby odpovědět kladně na výzvu k bitce.

Poslední z výše uvedených pravidel si můžeme rozebrat na incidentu z 21. května 2021 ze zápasu Toronto Maple Leafs s Montrealem Canadiens, kdy kapitán Toronta spadl přímo pod nohy projíždějícího Correyho Perryho⁷⁶, který se střetu nemohl nijak vyhnout a najel mu kolenem do hlavy. Výsledkem toho bylo, že kapitána Toronta museli odnést v bezvědomí na nosítcích a Perryho hned poté vyzvali na bitku⁷⁷ a nehrálo roli, jestli to bylo zaviněné a chtěné, ale pouze o to, že zranil jejich spoluhráče.

Tímto byla ovšem celá záležitost mezi oběma pokládána za vyřešenou, a to je právě ta regulační funkce, že tyto nepsaná pravidla mohou řídit průběh hry a fungovat jako pomyslný termostat. Jelikož při neřešení takových situací by mohlo velice rychle dojít k eskalaci zákroků na obou stranách, takhle se hráči shodnou na bitce a tím je vše uzavřeno.

Rozhodčí jsou si také dobře vědomi těchto nepsaných pravidel a v praxi je velmi často respektují. Po shodě na souboji většinou hráči odhodí rukavice a prvních pár vteřin kolem sebe krouží a čekají na první výpad. Mezi tím by je mohli rozhodčí poměrně snadno chytit a přerušit to, ale ví, že by se o to za chvíli pokusili znovu.

A ačkoliv je pěstní souboj v oficiálních pravidlech ve všech hokejových ligách zakázaný, tak se za něj snad nikdy nedávaly dodatečné tresty, jediné vyloučení do konce utkání. Jedná se o součást hokejové kultury, kterou chápou a přijímají jak hráči, tak i fanoušci a vedoucí orgány daných organizací. I když v těchto soubojích dochází poměrně často k ublížení na zdraví ve formě roztržených obočí, zlomených nosů, vybitých zubů a občas i otřesů mozku, tak k dnešnímu dni nevím o jediném případě, kdy by byl takovýto souboj řešen před soudy. Ani jediný případ úmrtí, kdy jednadvacetiletý Don Sanderson byl při bitce knokautován, narazil hlavou na led, a to jej usmrtilo, nebyl řešen před soudy.

3.4 Role sportovních pravidel při posuzování trestní odpovědnosti

Kvalitní soubor sportovních norem je nepostradatelnou součástí usměrňování každého druhu sportovní aktivity.⁷⁸ Sportovní pravidla upravují jak technické, tak organizační

⁷⁶ John Tavares Scary Injury (GRAPHIC) Dual feed Toronto Maple Leafs at Montreal Canadiens. <https://www.youtube.com/> [online]. 21. května 2021 [cit. 1. března 2022]. Dostupné na: https://www.youtube.com/watch?v=a37OvJyqJk&ab_channel=KaylanFrancis

⁷⁷ Corey Perry, Nick Foligno Agree To A Fight After John Tavares Injury. <https://www.youtube.com/> [online]. 21. května 2021, [cit. 1. března 2022]. Dostupné na: <https://www.youtube.com/watch?v=ejUITRecR9Q>

⁷⁸ GARDINER. Simon a kol. Sports Law. 3. vydání. United Kingdom. Cavendish. 2006, s 593-594.

záležitosti, a především pak stanovují pravidla chování sportovců.⁷⁹ Jak už jsme si v této kapitole řekli, sportovní normy se dělí na psané a nepsané a skrze ně se určují běžná a obvyklá chování sportovců a vynucuje se jimi jejich dodržování skrze disciplinární a kárné komise.

Jak jsme si ukázali v bodě 2.6 této práce, tak co se týká trestní odpovědnosti sportovců, tak zde máme teorii, která jejich odpovědnost vylučuje, pokud byla dodržena sportovní pravidla, nebo spíš, pokud nebyla porušena.

Ačkoliv toto bude v mnoha případech vodítkem a při posuzování trestní odpovědnosti se na to bude klást důraz, jestli byla pravidla porušena a případně v jaké intenzitě, tak se nemůže jednat o předpoklad obligatorní. Mohlo by totiž jednoduše dojít k zákroku, který zasahuje do zdraví a porušuje nejdůležitější společenské zájmy a hodnoty chráněné trestním zákoníkem, ale který není v pravidlech takového sportu nijak regulován, protože se s ním třeba ani nepočítalo.⁸⁰ V těchto případech by mohlo lehce docházet k dekriminalizaci spousty zákroků, kde je na místě uvažovat o postihu dle trestního práva.

Proto při posuzování trestní odpovědnosti budou mít sportovní normy jen podpůrnou povahu a pokud dle jiných okolností bude jednoznačné, že došlo k naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu, bude pachatel trestně odpovědný i pokud neporušil sportovní pravidla.

Toto bylo konstatováno v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. března 2007 sp. zn. 3 Tdo 1355/2006, kde se Nejvyšší soud vyjádřil ke zranění způsobenému při fotbalovém zápase, že *„fotbalová pravidla nikde neupravují a také nemohou upravovat situaci, kdy v důsledku jejich porušení byla někomu z hráčů způsobena újma na zdraví. Pro tyto případy platí zásada subsidiarity (podřízenosti) trestního práva (vedle subsidiarity práva občanského) a normy trestního práva je namístě uplatnit tam, kde posuzované jednání je zaviněným excesem z příslušných ustanovení sportovních pravidel v tom smyslu, že jde o jednání, které není těmito pravidly dovoleno a není těmito pravidly – pokud jde o způsobený následek na zdraví – sankcionováno.“* Dále zde bylo uvedeno, že *„účelem pravidel sportovních her je nejen stanovit soupeřícím stranám rovné podmínky, ale současně i chránit zdraví hráčů před zákroky, které zpravidla či alespoň občas vedou k jejich zranění a že na dodržení herních pravidel je společenský záměr“*

Z výše uvedeného mi vyplývá, že každý jednotlivý zákrok je potřeba individuálně posuzovat pro jednotlivé druhy a úrovně sportu současně s mírou a intenzitou porušení

⁷⁹ PINKAVA: *Trestněprávní odpovědnost...*, s. 21.

⁸⁰ Tamtéž s 21-22.

daných pravidel, a ačkoliv sportovní pravidla nejsou obligatorní náležitostí pro posuzování trestní odpovědnosti, budou zpravidla při posuzování hrát důležitou roli.⁸¹ Z judikatury, kterou jsem pro tuto práci nastudoval mi plyne, že sportovní i právní pravidla mají převážně funkci preventivní, proto při posuzování sportovců by se mělo hodnotit, zda dodrželi potřebnou míru opatrnosti v konkrétních inkriminovaných případech.

Jak už jsem zmiňoval výše, nemělo by ale určitě být každé jednání v rozporu s pravidly hry protiprávní, docházelo by totiž ke zbytečné hyperlegalitě a zprávnění sportu.⁸² Klíčová bude právě povaha pravidel a způsob provedení zákroku (například jestli se zákrok stal v souboji o kotouč nebo balon, nebo úplně mimo hru, dále jestli je znatelný úmysl ublížit soupeři, nebo se spíše jednalo o nešťastnou náhodu). Nutno dodat, že úmysl není obligatorní pro trestní odpovědnost sportovců, což Nejvyšší soud taktéž vyslovil v tomto rozsudku. „*Nelze rovněž omezovat trestní odpovědnost jen na úmyslné jednání, ale trestní sankce přichází v úvahu i v závažnějších případech zavinění z nedbalosti.*“⁸³

Shodně pokračování tohoto případu před Ústavním soudem v usnesení ze dne 28. února 2008 sp. zn. I. ÚS 1939/07-1⁸⁴ vyslovil následující „*vyplývá vázanost soudu zákonem, nikoliv sportovními pravidly. Jejich porušení z ústavního pohledu není nutno vyžadovat jako podmínku trestnosti činu. Je zásadně na obecných soudech, jaký význam jim, v rámci svého uvážení v mezích ústavnosti a právních předpisů, přisoudí.*“

Nutno dodat, že počet případů, kdy nedojde k porušení sportovních pravidel, ale jen k porušení norem trestního práva v praxi na profesionální úrovni moc nebude z toho důvodu, že díky nepřestávající genezi sportovních pravidel už dnes pokrývají snad všechny případy, kdy může dojít k naplnění znaků skutkové podstaty dle trestního zákoníku. Toto riziko dnes hrozí jedině u nějakého nového sportu, kde by se nepředvíдалa určitá herní situace.⁸⁵

⁸¹ KUBÍČEK: *Sport a právo.*, s 185.

⁸² KRÁLÍK, Michal. Právní význam sportovních pravidel pro právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle doktrinálního vývoje. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2006, roč. 14, č. 2, s. 130.

⁸³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. března 2007, sp. zn. 3 Tdo 1355/2006.

⁸⁴ Usnesení Ústavního soudu ze dne 28. února 2008, sp. zn. I. ÚS 1939/07-1.

⁸⁵ VUČKA, Jan: *Vztah trestního práva a sportovních pravidel*. Státní zastupitelství, 10/2008, str. 5-12.

4 České pojetí odpovědnosti sportovců

Pro trestní posouzení sportovců za způsobená zranění při výkonu sportovní činnosti musíme především vycházet z úpravy trestního práva hmotného, který upravuje zákon v aktuálním znění č. 40/2009 Sb. v účinnosti od 1. 1. 2010.

V českém státu je základem trestní odpovědnosti spáchání trestného činu.⁸⁶ Pojem trestný čin je definován v § 13 TZ jako „protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v zákoně“⁸⁷ a zastřešuje pod sebou přečiny a zločiny, jak jsou uvedeny v § 14 stejného zákona⁸⁸ a provinění mladistvých dle § 6 zákona č. 218/2003.⁸⁹ Z uvedené definice v § 13 odst. 1 TZ nám tedy plyne, že trestný čin má dvě obligatorní náležitosti, a to protiprávnost a znaky uvedené v zákoně.⁹⁰ Trestní zákoník zde jasně navazuje na zásadu zákonnosti uvedenou v § 12 TZ, která je jednou ze základních zásad trestního práva hmotného v demokratickém státu.⁹¹

V této kapitole si první rozebereme protiprávnost a znaky skutkové podstaty trestného činu. Zde se zaměříme především na problematiku dokazování subjektivní stránky trestného činu, jelikož sport je státem povolená činnost, u které se nepředpokládá vznik úmyslných protiprávních jednání.⁹² Poté si rozebereme okolnosti vylučující protiprávnost, následně se přesuneme k materiálnímu korektivu a v závěru této kapitoly si uděláme exkurz do české judikatury k dané problematice.

4.1 Protiprávnost

Protiprávností se rozumí rozpor s právní normou uvnitř právního řádu. Protiprávnost se dělí na formální, která je jinak známá jako protinoremnost, což znamená rozpor s právním řádem jako celkem. Protiprávnost formální vychází z ústavní zásady, kde se říká, že co není zákonem zakázáno, je povoleno.⁹³

Materiální protiprávností znamená, že posuzované jednání musí být pro společnost natolik závažné a škodlivé, aby na něj reagovalo trestní právo jako prostředek „ultima ratio“ a nedalo se posuzovat jako delikty dle práva občanského, nebo správního.⁹⁴

⁸⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 100.

⁸⁷ § 13 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁸ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 5. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 130

⁸⁹ Zákon č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁰ Tamtéž.

⁹¹ ŠÁMAL: *Trestní zákoník I.*, s. 87.

⁹² PINKAVA: *Trestněprávní odpovědnost*, s. 73.

⁹³ ŠÁMAL: *Trestní zákoník I.*, s. 112.

⁹⁴ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné*, s. 131.

4.2 Znamky skutkové podstaty trestného činu

Skutková podstata trestného činu je jedním z formálních znaků trestného činu. Jedná se o souhrn objektivních a subjektivních znaků, které určují a odlišují jednotlivé trestné činy. Pokud posuzovaný čin nemá všechny tyto znamky, není trestným činem. Skrze skutkovou podstatu zákonodárce stanovuje společensky škodlivé jednání a vytyčí tím hranice trestněprávní kriminalizace.⁹⁵

4.2.1 Objekt trestného činu

Objektem trestného činu je „právní statek“, pod který typicky podřazujeme společenské vztahy, zájmy a hodnoty, které jsou chráněny trestním zákoníkem. Ochrana těchto právních statků je nezákladnější funkcí trestního práva.⁹⁶ Mezi další funkce patří represivní, retribuční a preventivní.

Od objektu poté musíme ještě odlišit předmět útoku, který je hmotný. Může se jednat o fakultativní i obligatorní znak, kterým jsou lidé nebo věci, do kterých pachatel trestného činu zasahuje, nebo na které útočí. Porušení předmětu útoku se nazývá účinkem trestného činu.⁹⁷

U odpovědnosti sportovců budou v úvahu připadat zejména zásahy proti zdraví sportovce, tedy trestné činy, které jsou řazeny do hlavy I. dílu II. TZ.

4.2.2 Objektivní stránka trestného činu

Objektivní stránka má obligatorní a fakultativní znamky, které charakterizují způsob spáchání TČ a jeho následky. Obligatorními znamky jsou jednání, následek a příčinný vztah mezi jednáním a následkem. Fakultativními jsou zejména místo a čas jednání, účinek, hmotný předmět útoku a použitý prostředek. Nutno dodat, že výčet fakultativních znaků je pouze demonstrativní a můžeme pod ně podřadit i jiné znamky.⁹⁸

Když vztáhneme objektivní stránku na účely této práce, budeme posuzovat konkrétní zákroky a jestli mohly způsobit sportovci újmu na zdraví, případně jeho zdraví ohrozit. Dále se pak musíme zaměřit na fakultativní znamky. například i na to, zda byl zákrok proveden i nějakým nástrojem, například hokejkou, nebo pálkou.

Dále budeme posuzovat místo a čas, zda se zákrok stal při hře, nebo mimo ni a jestli se tak stalo na sportovišti, nebo mimo něj a také účinek na hmotném předmětu útoku (zraněném sportovci). Mezi zákrokem a vznikem zranění pak musí být kauzální nexus.

⁹⁵ Tamtéž s. 162-165.

⁹⁶ Tamtéž s. 170-171.

⁹⁷ Tamtéž s. 177-178.

⁹⁸ Tamtéž s. 179.

4.2.3 Subjekt trestného činu

Subjektem trestného činu je pachatel. Pachatelem rozumějme fyzickou osobu nebo právnickou osobu, která bezprostředně spáchala trestný čin, je přičetná, dovršila patnácti let a je trestně odpovědná. U mladistvého pachatele, tedy osobu, mezi patnáctým a osmnáctým rokem věku ještě posuzujeme rozumovou a mravní vyspělost.⁹⁹

Pro účely této práce se budeme zabývat pouze fyzickými osobami, které spáchaly skutek při provozování sportovní aktivity.

4.2.4 Subjektivní stránka trestného činu

Subjektivní stránka je posledním znakem skutkové podstaty. Může se dělit na obligatorní část, do které patří zavinění a fakultativní, do které přiřazujeme motiv, nebo cíl.¹⁰⁰

Zavinění je vnitřní psychický vztah pachatele k určitým skutečnostem, jež musí existovat v době trestného činu, které zakládají trestní odpovědnost a musí se vztahovat na všechny skutečnosti, které jsou znakem skutkové podstaty. Jedná se o soubor znaků, které charakterizují psychiku pachatele ve vztahu k trestnému činu.¹⁰¹

Zavinění se skládá ze složky vědění a ze složky volní. „*Vědění zahrnuje vnímání, tj. odraz předmětů a jevů pomocí našich smyslových orgánů, a představu předmětů a jevů, které sice pachatel nemůže právě v daný okamžik vnímat, které však vnímal dříve nebo k nimž došel úsudkem na základě znalostí a zkušeností.*“¹⁰² Tato složka pak musí být obsažena v jednom ze dvou obligatorních stupňů, chtění, nebo srozumění. Pokud by pachatel nechtěl spáchat trestný čin, ani s ním nebyl srozuměn, nemáme zde žádný volní vztah.

Dále pak rozlišujeme dvě formy zavinění, a to úmysl, který se dále dělí na přímý a nepřímý a nedbalost, která se dělí na vědomou a nevědomou. „*Úmysl obsahuje složku vědění a složku volní. Nedbalost obsahuje jen složku vědění, složka volní chybí.*“¹⁰³ Zavinění jako i jeho forma je potom předmětem dokazování, jenž musí být podloženo skutkovými zjištěními.¹⁰⁴ U sportovců se pak může především vycházet z toho, zda se souboj stal při zápolení o kotouč nebo balon, případně mimo hru, dále jestli úrazu předcházela nějaká nepřátelská výměna názorů mezi pachatelem a poškozeným, případně zda to nebyla dlouhodobá eskalace jejich sporů. Dále se posuzuje místo útoku, intenzita, případně i použitý nástroj.

⁹⁹ Tamtéž s. 200-s. 210.

¹⁰⁰ Tamtéž s. 222.

¹⁰¹ Tamtéž.

¹⁰² Tamtéž s. 224.

¹⁰³ Tamtéž s. 225.

¹⁰⁴ Tamtéž s. 231.

U úmyslu se oba druhy dělí podle odstupňování volní složky. U přímého pachatel věděl, že svým jednáním poruší nebo ohrozí statek chráněný trestním právem, a právě tento následek chtěl způsobit.¹⁰⁵

Při úmyslu nepřímém pachatel věděl, že svým jednáním může ohrozit nebo poškodit chráněný statek a pro případ že se tak stane s tím byl srozuměn (bylo mu jedno, zda následek nastane). Konkrétně je pak srozumění upraveno v § 15 odst. 2 TZ. Tento druh zavinění bude ve zraněních, které se budou trestně posuzovat rozhodně nejčastější. Typicky, když se nebude sportovec snažit o dosažení sportovního cíle a v nějakém souboji to přežene s intenzitou, nebo místem úderu. Pod úmyslem přímým si pak můžeme představit zákroky, ve kterých očividně nešlo o dosažení sportovního cíle, ale jednalo se o jakousi formu excesu pouze s úmyslem zranit soupeře, jak se tomu stalo například v případě souboje Douchy s Forbesem, který bude rozebrán v páté kapitole.

Ukázkou nepřímého úmyslu je například případ z NHL, kdy Marty McSorley sekl Donalda Brasheara zezadu hokejkou po hlavě úplně mimo hru. Toto jednání dle mého skvěle ilustruje nepřímý úmysl ve sportu, jelikož tento akt neměl se sportem jako takovým nic společného, šlo tam jen čistě o to někomu zákeřně a zlomyslně ublížit a kdyby se toto jednání stalo na ulici, nikdo by určitě nepochyboval, že je na místě uplatnit trestní právo. Soud McSorleymu uložil 18měsíční podmíněný trest odnětí svobody.

Podobně hokejová pravidla myslí i na bodyčky, které mohou být v rámci pravidel, ale jednoznačně z nich plyne, že primárním cílem bylo tvrdě srazit soupeře. Obecně se tento trest jmenuje „Charging“ v češtině „napadení“.

Podstatou je, že se protihráč rozjede z velké vzdálenosti se zjevným cílem srazit v plné rychlosti soupeře, a i když jej zasáhne v rámci pravidel, tedy hráče s kotoučem, před nárazem nevyskočí, nevede útok primárně do oblasti hlavy a krku, tak je to stejně posuzováno jako faul, jelikož je zde jasný úmysl srazit soupeře a s cílem hry nemá moc společného.

Uvedeme si ukázkový případ z loňského play – off NHL ze dne 3. 6. 2021 mezi Winnipegem Jets a Montrealem Canadiens, kdy Mark Scheifle z Winnipegu tímto způsobem „sestřelil“ Jakea Evanse z Montrealu.¹⁰⁶ Ačkoliv by jeden mohl argumentovat tím, že se Scheifle snažil zabránit za stavu 4:3 gólu do prázdné branky, když se podíváme na okolnosti, není to pravda.

¹⁰⁵ ŠÁMAL: *Trestní zákoník I.*, s. 170.

¹⁰⁶ Jake Evans Stretched Off Ice After Huge Hit From Mark Scheifele Following Empty Net Goal. <https://www.youtube.com/> [online]. 3. června 2021 [cit. 3. března 2022]. Dostupné na: https://www.youtube.com/watch?v=Qw4R900yT3g&t=21s&ab_channel=SPORTSNET

V poslední minutě zápasu hrál Winnipeg bez brankáře, hrálo se v pásnu Canadiens, kteří vyhodili puk za bránu Winnipegu. K puku za bránou dojel jako první hráč Canadiens Evans, který vyjel zpoza brány a při zasouvání puku jej v plné rychlosti srazil Scheifle. Pokud se zaměříme na chování Scheifleho, je z něj zřejmé, že neměl v úmyslu vůbec zabránit gólu, jen zranit soupeře.

Kdyby mu chtěl zabránit, jede naplno přes celé hřiště a gólu by s největší pravděpodobností i zabránil, ale na videu můžeme pozorovat, že ve svém obraném pásnu, když byl v plné rychlosti zpomalil právě proto, aby Evanse chytl přímo přitom, když vyjíždí zpoza brány. Kdyby nezpomalil, chytl by jej za bránou, a ne v plné rychlosti ve zranitelné pozici. Další, co stojí za pozornost je to, že pokud by chtěl gólu zamezit, mohl jednoduše vypíchnout Evansovi puk, ale hokejku vůbec nepoužil, místo toho jeho jediným cílem bylo v plné rychlosti sejmout soupeře a vybit si frustraci z nevydařeného zápasu.

Evansovi způsobil těžký otřes mozku a sám byl suspendován na pouhé 4 zápasy. Toto jednání postrádá jakékoliv prvky fair – play a je za mě pěknou ukázkou nepřímého úmyslu. Zde je otázka těžkého ublížení na zdraví pouze otázkou náhody a jak jsem již zmínil, pachatelem mohl jednoduše jednat jinak, tím by zabránil brance, což je sportovní cíl v hokeji, a ještě by nemusel vést tento hit. Navíc s minutou do konce zápasu, kdy v hokeji jsou góly v poslední minutě zápasu poměrně častým jevem mohlo jednoduše dojít k vyrovnání. Zkrátka si vybral možnost ublížit soupeři místo toho, aby svému dal reálnou šanci na výhru v zápase.

V usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. prosince 2002, sp. zn. 5 Tdo 997/2002 se můžeme podívat, jak o zavinění rozhodl nejvyšší soud. Zde judikoval, že *„trestní odpovědnost pachatele při sportu nastupuje po překročení hranice rizika vyplývajícího ze hry, které každý sportovec podstupuje, přičemž konkrétní okolnosti, za nichž ke skutku došlo, mají zásadní význam pro závěr o zavinění“*.¹⁰⁷ Zde hokejista udeřil špičkou čepele svého na zemi ležícího protihráče, a to mimo hru o puk. Tímto zákrokem mu způsobil zhmoždění horního rtu, odlomení korunky zubu a zhmoždění zubů s dobou léčení 14 dní. Okresní soud uznal obžalovaného vinným ze spáchání trestného činu ublížení na zdraví dle § 221 odst. 1 trestního zákoníku.

Okresní soud rozhodl, že čin byl spáchán ve formě nepřímého úmyslu, kdy dovedil srozumění obviněného *„[...]zejména ze vzájemného postavení obviněného a poškozeného v okamžiku útoku, kdy poškozený ležel na zemi, obviněný k němu přijížděl a hokejkou ho dloubl v době, v níž puk byl v rohu kluziště mimo dosah poškozeného, a obviněného nikdo*

¹⁰⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. prosince 2002, sp. zn. 5 Tdo 997/2002.

neatakoval.¹⁰⁸ Podle okresního soudu si obviněný musel být vědom toho, že má v ruce natolik důrazný prostředek, že způsobem, kterým jednal, může ohrozit zdraví poškozeného.

Další formou zavinění, které české právo zná je nedbalost. Aby mohl být čin spáchán z nedbalosti, je potřeba, aby to bylo výslovně dovoleno ve skutkové podstatě, viz § 13 odst. 2 TZ. Nedbalost se dále dělí na vědomou a nevědomou. Nedbalost vědomá je upravena v § 16 odst. 1 písm. a) kdy pachatel „*věděl, že může způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že takové porušení nebo ohrožení nezpůsobí*“. Nevědomá nedbalost je pak upravena v § 16 odst. 1 písm. b) a její definice zní, že i když pachatel „*nevěděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, ač o tom vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl*“.¹⁰⁹

U nedbalosti vědomé je naplněna jen vědomostní složka a mezi jejím odlišením od nepřímého úmyslu je často velmi nejasná hranice. A přitom právě odlišení vědomé nedbalosti od nepřímého úmyslu je často zásadní pro odlišení různých trestných činů, například § 145 od § 147 TZ.

Gró rozdílu pak spočívá v tom, že u nepřímého úmyslu pachatel doufal pouze v náhodu, že následek nenastane a u vědomé nedbalosti pachatel spoléhal jak na náhodu, tak i na další konkrétní důvod, který objektivně, ale špatně, předpokládal a měl následku zabránit.¹¹⁰

Do této kategorie bude opět spadat podstatné množství situací ze sportovního odvětví. Hráč je si při skluzu, bodyčku a obdobném manévru vědom, že pokud se nepovede, může soupeře zranit, ale vychází ze svých znalostí a zkušeností a spoléhá, že k nim nedojde. Lehce ale může dojít ke špatnému vyhodnocení situace, kdy například fotbalista provádějící skluz předpokládá určitý pohyb od protihráče a chce trefit balon, ale ve skluzu jeho cíl změní pohyb a může lehce dojít k újmě na zdraví.

Dalším příkladem může být vražení na hrazení, kdy při hokeji jeden hráč vrazí druhého zezadu hlavou na mantinel. U těchto případů, ačkoliv jsou velmi časté, je to většinou jen otázka náhody a šikovnosti atakovaného hráče, zda se mu něco stane. Většina hokejistů ví, jak do těchto soubojů jezdí, že se nemají otáčet zády k protihráči a čelem k mantinelu, ale že se mají, pokud možno snažit být k protihráči i mantinelu ramenem, případně být zapřeni a očekávat náraz.

¹⁰⁸ Rozsudek Okresního soudu v Liberci ze dne 27. února 2002, sp. zn. 5 T 499/2001.

¹⁰⁹ ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník: Komentář (§1 až §204)*. 1. vydání. Praha. C. H. Beck, 2020, s. 229-235.

¹¹⁰ Tamtéž s. 220.

Opět při posuzování zavinění a úmyslu budeme muset posuzovat všechny okolnosti. U příkladu vražení na hrazení například zda jen jeden hráč druhého krosčekomal do zad zezadu, případně jestli oba spurtovali pro puk a před mantinelem si dali vzájemně bodyček a jeden to ustál, druhý ne a vletěl do mantinelu, případně jestli se poškozený do této pozice nedostal sám tím, že se na poslední chvíli otočil k protihráči zády a ten s tím nemohl nic udělat. Na toto „vystavení se do zranitelné pozice“ myslí právě i hokejová pravidla, kdy v těchto případech nedávají tresty, případně ukládají jen tresty snížené. Je pak otázkou, do jaké míry a jestli vůbec můžeme vinit hráče za zranění způsobená z nedbalosti.

K tomuto se vyjádřil Nejvyšší soud ve věci sp. zn. 3 Tdo 1355/2006, kdy při amatérském mistrovském utkání ve fotbale provedl pachatel skluz, kterým z boku či zezadu zasáhl nohu protihráče a způsobil mu tím tříštivou zlomeninu lýtkové kosti a přetržení deltového vazy u vnitřního kotníku levé nohy. Zde soud konstatoval, že *„trestní odpovědnost nelze omezovat jen na úmyslné jednání, ale trestní sankce přichází v úvahu i v závažnějších případech zavinění z nedbalosti“*.¹¹¹

Pachatel se zde bránil tím, že se jednalo o standartní fotbalový zákrok, který nebyl nějakým excesem mimo hru, byl proveden na hráče v držení míče a uváděl i výpověď rozhodčího, který mu za zákrok udělil pouze žlutou kartu. Na to státní zástupce uvedl, že *„účelem pravidel sportovních her je nejen stanovit soupeřícím stranám rovné podmínky, ale současně i chránit zdraví hráčů před zákroky, které zpravidla či alespoň občas vedou k jejich zranění a že na dodržení herních pravidel je společenský zájem. Z tohoto pohledu je pak zapotřebí přísně individuálně posuzovat vzniklá zranění hráčů nejen v jednotlivých druzích sportu, ale i míru porušení daných pravidel, upravujících to či ono sportovní odvětví. Teprve na základě takového posouzení lze dospět k závěru, zda vzniklé zranění protihráče lze posuzovat ještě v rámci sportovních pravidel, či zda již připadá v úvahu aplikace trestního práva.“*¹¹² A ačkoliv jej soud uznal vinným, tak skutečnost, že se nejednalo o čin nijak zvlášť závažný pro společnost promítl do trestu, ve kterém upustil od potrestání.

Důležité je v tomto případě podotknout, že se jednalo pouze o amatérský mistrovský zápas a u nich by podle mě měly být trochu přísnější pravidla pro posuzování zranění než u vrcholových profesionálních sportovců. Vzhledem k mezerám v judikatuře se můžeme pouze domnívat, jak by byl tento zákrok posouzen na profesionální úrovni. Ale pro srovnání si můžeme uvést situaci z roku 2001 z české extraligy ledního hokeje, kdy Tomáš Zelenka zůstal

¹¹¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. března 2007, sp. zn. 3 Tdo 1355/2006.

¹¹² Tamtéž.

po vražení na hrazení trvale ochrnutý¹¹³ a tehdy se státní zástupce k celé situaci vyjádřil tak, že „*ve sportu platí odlišná pravidla, a proto nikoho stíhat nebude*“.¹¹⁴

Poslední formou zavinění je nevědomá nedbalost. U ní se zkoumá, jestli pachatel svým jednáním měl a mohl zabránit ohrožení nebo poškození zájmu chráněného trestním zákoníkem.¹¹⁵ Zkoumá se tady objektivní a subjektivní hledisko. Bude se zde posuzovat řada faktorů, jako mentální rozpoložení hráče, jeho subjektivní zkušenosti, okolnosti apod. Hodnotí se, zda pachatel zachoval potřebnou míru opatrnosti, ke které byl objektivně povinen a subjektivně schopen dle svých možností.¹¹⁶

Dle mého velmi záleží na tom, na jaké úrovni se daný sport provozuje. Zda se jedná o elitní profesionály, kteří ze sebe musí vydávat maximum a jsou velmi nahecovaní, nebo se jedná o amatérské ligy, kde se „chodí udělat chuť na pivo“.

Závěrem tedy by podle mě mělo být v případech přímého úmyslu určitě na místě uplatnit trestněprávní odpovědnost jak u amatérů, tak u profesionálů. Ačkoliv se jedná o víceméně vzácné excesy, jde o jednání, které se stává mimo hru a má se sportem jako takovým pramálo společného.

U případů nepřímého úmyslu už to bude trochu těžší. Pokud zde bude z okolností, především způsobu, síly, místa vedení útoku a použitého předmětu zřejmé, že pachatel mohl způsobit nebo způsobil vážný následek, je zde úvaha o trestněprávní sankci na místě. Ovšem u profesionálů bych to viděl spíše ve výjimečných případech, abychom se právě vyhnuli škrtícímu účinku a rezervoval bych trestní odpovědnost na obdobné případy, jaké budou uvedeny v páté kapitole.

Vědomá nedbalost by dle mého soudu byla už pro profesionální sport přespříliš svazující a měla by podstatný a nežádoucí škrtící efekt na průběh, jakým se hra hraje. U amatérských bych to osobně ještě rozlišoval například na krajské soutěže, které jsou víceméně poloprofesionální a na skutečně hobby sport, který je vykonáván jen čistě z radosti a není nijak organizován, ani zastřešován nějakou organizací. Typickým příkladem můžou být třeba noční hokejové zápasy mezi kamarády. Zde by uplatnění trestněprávních sankcí dle mého bylo na místě i u hraničních zákroků posouzených jako vědomá nedbalost.

Posledním druhem zavinění je nevědomá nedbalost. Bude se jednat o velice marginální procento případů ve sportovním prostředí a vzhledem k soudnímu postoji na vědomou

¹¹³ marian morava attack. <https://www.youtube.com/> [online]. 29. března 2007 [cit. 28. února 2022]. Dostupné na: https://www.youtube.com/watch?v=BVcpGVC7HvY&ab_channel=DadaDittrich

¹¹⁴ KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s 186.

¹¹⁵ ŠÁMAL: *Trestní zákoník I.*, s. 183.

¹¹⁶ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 236-242.

nedbalost si lze jen těžko představit, že by případy nevědomé nedbalosti byly řešeny před soudy v neprospěch konajícího.

4.3 Okolnosti vylučující protiprávnost

Trestným činem může být pouze takové jednání, které naplní znaky trestného činu a jeho jednání je protiprávní. Protiprávnost je potom rozpor s právní normou uvnitř právního řádu. Toto jednání je dle zákona ospravedlnitelné a tím postrádá obligatorní znak trestného činu, protiprávnost, a tento typ jednání je pak beztrestný od samého počátku (*ex tunc*).¹¹⁷

Okolnosti vylučující protiprávnost jsou vymezené v § 28 až § 32 TZ, přesněji se jedná o krajní nouzi, nutnou obranu, svolení poškozeného, přípustné riziko a oprávněné použití zbraně.¹¹⁸ Pro účely této práce se pak budu podrobněji zabírat svolením poškozeného a přípustného rizika

Kromě těchto uvedených okolností dovodila teorie a praxe další okolnosti vylučující protiprávnost, přičemž nachází oporu v mimotrestních zákonech. Dochází k uplatnění dovolené analogie v trestním právu ve prospěch pachatele, kdy se vychází z toho, že dovoluje –li nějaký zákon určitou činnost, tak nejde o škodlivý čin pro společnost a tím pádem zde schází protiprávnost a nejde o trestný čin.¹¹⁹

Konkrétně pak pro účely této práce budu používat dovozenou okolnost v podobě výkonu povolání a sportovního rizika. Protože pokud právní řád dovoluje vykonávání určitého povolání, prakticky mu tím přiznává společenskou užitečnost a pokud dochází k řádnému výkonu daného povolání, není trestné, jelikož plní svůj účel.¹²⁰

Tyto dovozené okolnosti reprezentují výše uvedené teorie (autonomii sportu a souhlas poškozeného) protože pokud stát dovolí vykonávání sportovní činnosti, nebo ji aspoň nezakáže, projevuje tím souhlas s jejím provozováním. Proto pokud by nedošlo k porušení sportovních pravidel, nemělo by se jednat o protiprávní jednání, jelikož sportovní pravidla byla státem aprobovaná.¹²¹ Ovšem je nutno dodat, že toto je pouze mé teoretické odůvodnění a minimálně v rozhodnutí Nejvyššího soudu 3 Tdo 1355/2006 ze dne 21. března 2007 můžeme vidět, že porušení sportovních pravidel není podmínkou trestní odpovědnosti pachatele.

¹¹⁷ Tamtéž s. 256.

¹¹⁸ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁹ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 278.

¹²⁰ Tamtéž s. 279.

¹²¹ PRUSÁK, Jozef. *Šport a právo (Úvod do dejín, teorie a praxe právnej zodpovednosti v športě)*. Bratislava: Šport, slovenské telovýchovné vydavateľstvo, 1984, s. 187.

Případy, kdy se uplatní instituty nutné obrany a krajní nouze budou ve sportu velmi výjimečné,¹²² proto se jimi pro účely této práce nebudu dále zabírat.

4.3.1 Svolení poškozeného

Souhlas poškozeného je upraven v § 30 TZ. O tento institut se opírá i o obdobně pojmenovanou teorii uvedenou v části 2.1 této práce Jeho podstata spočívá v tom, že oprávněný subjekt má právo svolit se zásahem do svých právních statků.¹²³

Při výkonu sportovní činnosti, především potom kolektivních kontaktních sportů lze určitě presumovat, že je zde patrné riziko vzniku zranění. Otázkou pak zůstává, do jaké míry by potom subjekt dával toto svolení. Zda by se jednalo pouze o drobné zásahy do tělesné integrity, jako jsou modřiny a odřeniny, nebo i vážnější zásahy. Další neznámou je, jestli dává souhlas ke hře jen v rámci pravidel, nebo jestli počítá i se zákroky, které jsou sice pravidly zakázané, ale ve hře poměrně běžné, jako například hra vysokou holí v hokeji, při níž dochází často k tržným ranám v obličeji a vybitým zubům.¹²⁴

Navíc se dále nabízí otázka, zdali se v tomto případě nejedná spíše o vědomost možného zranění, která v žádném případě nenahrazuje souhlas sportovce.¹²⁵

Osobně si myslím, že na běžné lehčí zranění a obvyklé porušení pravidel by se dala tato podmínka vztáhnout, těžko ale touto teorií odůvodňovat či omlouvat „likvidační zákroky“, které jsou vždy excesy a nemají s hrou moc společného.

Další samostatnou kategorií jsou potom bojové sporty, kde z podstaty věci vyplývá, že bude docházet k přímému a intenzivnímu kontaktu mezi soupeři, které zahrnuje vysokou míru rizika zranění. Tato oblast je tak specifická a riziko zranění tak vysoké, že zde by měl tento institut největší uplatnění, jestliže jdou totiž dva boxeři do ringu, dalo by se jednoduše dovodit, že k úderům, které jim budou způsobeny dávají konkludentní souhlas. Následující otázkou jsou potom nedovolené údery, jako například údery po ukončení a přerušení zápasu, nebo údery do bezbranného soupeře.¹²⁶

Ovšem všechny tyto úvahy vylučuje odstavec třetí § 30 TZ, který vylučuje svolení poškozeného k ublížení na zdraví a smrti. Z tohoto jasně vyplývá, že sportovec nemůže dát souhlas s tím, aby mu bylo ublíženo na zdraví, nebo k jeho smrti. A konkrétně se svolením k smrti je tento argument určitě validní a opodstatněný, jelikož se jedná o to nejcennější, co

¹²² PINKAVA: *Trestněprávní odpovědnost...*, s. 81-82.

¹²³ ŠÁMAL: *Trestní zákoník. I....*, s. 350-352.

¹²⁴ PINKAVA: *Trestněprávní odpovědnost...*, s. 82-83.

¹²⁵ KRÁLÍK, Michal. *Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod do problematiky)*. *Trestní právo*, 2006, 7-8, s. 67.

¹²⁶ PINKAVA: *Trestněprávní odpovědnost...*, s. 82-84.

máme a o to, co právo nejvíce chrání. Z těchto důvodů tedy není okolnost vylučující protiprávnost pro sportovní zranění příliš vhodná.¹²⁷

4.3.2 Přípustné riziko

Tato okolnost je vhodnější pro posuzování odpovědnosti sportovců. I když tento institut míří primárně na oblast výzkumu, vývoje, výroby a medicínské aktivity ve prospěch obecného dobra a užitku^{128 129}, tak pokud se podíváme do důvodové zprávy k TZ na stranu 29 tak uvidíme, že zákonodárce myslel při jejím uplatnění i na sportovní oblast. „*Definice přípustného rizika v zásadě pokrývá všechny případy tohoto rizika, neboť stranou nezůstávají ani rizika např. v souvislosti se sportovními aktivitami (boxeři, hokejisté, automobiloví závodníci apod.) či výkonem povolání (zejména lékařů, ale i horských vůdců, lyžařských instruktorů apod.) atd.*“¹³⁰ Jak je uvedeno v § 1 zákona o podpoře sportu, tak sport je považován za společensky prospěšnou činnost a také je sport, především potom na profesionální úrovni vykonáván v rámci zaměstnání, proto by tato podmínka pro uplatnění měla být splněna.

Problém při uplatnění potom může spočívat v tom, že v § 31 odst. 1 je uvedena další podmínka a to ta, že daná osoba v době svého rozhodování o společensky prospěšném výsledku ho nemůže dosáhnout jinak (podmínka subsidiarity). Dle ní je přípustné pouze nezbytné riziko, které by mělo být úměrné ve vztahu k hodnotě a směřujícímu cíli.¹³¹ Při poměrování se pak hlavně hledí na to, zda nemohlo být dosaženo stejného, nebo obdobného výsledku bez ohrožení nebo porušení chráněného statku, případně se zásahem nižší intenzity.

O přípustné riziko by dále také nešlo, pokud by byla prospěšná činnost vykonávána v rozporu s jiným právním předpisem.¹³² Někoho by mohlo napadnout, zda by se to v oblasti sportu dalo vztáhnout na porušení sportovních pravidel. ale vzhledem k zákazu analogie v neprospěch obviněného je tato úvaha okamžitě vyvrácena.

Otázkou míry sportovního rizika se zabýval i Nejvyšší soud České republiky v usnesení ze dne 11. prosince 2002, sp. zn. 5 Tdo 997/2002 kde judikoval, že *trestní odpovědnost pachatele při sportu nastupuje po překročení hranice rizika vyplývajícího ze hry,*

¹²⁷ Tamtéž s. 84.

¹²⁸ Tamtéž.

¹²⁹ ŠČERBA: *Trestní zákoník: komentář (§1 až § 204)* ..., s. 524

¹³⁰ DŮVODOVÁ ZPRÁVA. [cit. 7. března 2022]. Dostupné na: https://www.kacr.cz/data/Methodika/Legislativa/Dokumenty%20k%20p%C5%99ipom%C3%ADnk%C3%A1m/TrZ%20do%20p%C5%99ipom%C3%ADnek_d%C5%AFvodov%C3%A1%20zp.%20k%20n%C3%A1vrhu%20z%C3%A1k.pdf

¹³¹ ŠČERBA: *Trestní zákoník: komentář (§1 až § 204)*., s. 524-525.

¹³² Tamtéž s. 526.

*kteře kařdý sportovec podstupuje, přičemř konkrétní okolnosti, za nichř ke skutku dořlo, mají zásadní význam pro závěr o zavinění“.*¹³³

Důležité je také posouzení, jestli se pod tuto okolnost dá podřadit i amatérsky prováděná sportovní činnost. Dle názoru pana JUDr. Pinkavy, se kterým se ztotořňuji se v důvodové zprávě pouze zákonodárce snařil vyplnit mezeru v zákoně a nechat si pootevřená pomyslná zadní vrátka pro situace, ře se objeví potřeba pro uplatnění tohoto institutu ve sportovním odvětví.¹³⁴

Ačkoliv amatérřtí sportovci nesplňují podmínku v ř 31 odst. 1, ře musí jít o výkon v rámci povolání, přijde mi tento výklad poněkud restriktivní. Mohlo by totiž docházet k zuřovávání trestní odpovědnosti jen na základě podepsané profesionální smlouvy. Tímto přístupem by mohly nastat i poměrně ořemetné situace, kdy v rámci jednoho týmu, například hrájícího 2. řeskou hokejovou ligu můřeme mít současně hráče, kdy někteři hrají pod profesionální smlouvou a někteři nikoliv. Docházelo by tak v rozdílném a neopodstatněném rozdílů v aplikaci trestního práva jen na základě poměrně banální formality.

Navíc i z ř 2 odst. 1 zákona o podpoře sportu vyplývá, ře: *„Sportem je pro účely tohoto zákona kařdá forma tělesné činnosti, která si prostřednictvím organizované i neorganizované účasti klade za cíl harmonický rozvoj tělesné i psychické kondice, rozvoj společenských vztahů, upevnování zdraví a dosahování sportovních výkonů rekreačně nebo v soutěžích všech úrovní, a to individuálně nebo společně.“*

Dospěl jsem tedy k závěru, ře i když ustanovení ř 31 TZ míří převážně na oblast výzkumu a vědy, sport je společensky prospěřnou činností, na kterou se může toto ustanovení analogicky uplatnit (čemuř odpovídá i důvodová zpráva). Rozhodně dle mého soudu hraje i roli o jaký výkon sportu a jaké kategorie se jednalo.

Cítím rozdílnou potřebu regulace u vrcholových profesionálních sportovců v kontrastu s nějakou „pivní ligou“, kde se hraje rekreačně a kolikrát to není ani v rámci nějaké organizované soutěže. Osobně bych u opravdu profesionálních sportovců byl opravdu obezřetný s odpovědností za nedbalostní trestné činy. Tuto odpovědnost bych rezervoval jen pro opravdu hrubé nedbalostní chování, které řiroce vybočuje ze standartních mezí hry a bylo nepředvídatelné, surové a zbytečné.

Určitě neříkám, ře amatérřský, případně rekreační výkon sportu není společensky prospěřný a důležitý. I tito sportovci do toho jdou velmi často s vervou a zápalem, jako by hráli o olympijské zlato. Přece jen nejlepřím pocitem je samotný pocit z vítězství a vědomost

¹³³ Usnesení Nejvyšřího soudu ze dne 11. prosince 2002, sp. zn. 5 Tdo 997/2002.

¹³⁴ PINKAVA: Trestněprávní odpovědnost., s. 85.

toho, že jsme soupeře přemohli. Sám moc dobře vím, jak moc je tento pocit opojný, ale nesmíme zapomínat, že sport by měl být vykonáván v rámci fair – play.

Přece jenom pokud dojde k určitým likvidačním zákrokům, které široce vybočují z určitých zvyklostí a nepsaných pravidel, sahal bych po aplikaci práva, prvně občanského, v krajních mezích trestního. Ve stejných situacích bych rozdílně posuzoval zákroky u amatérských a profesionálních sportovců, což byla moje teze už na začátku této práce, a ačkoliv se se studiem všech teorií, judikatury a názorových pojmů značně rozšířily mé znalosti a vědomosti, tak má původní teze po všech zdrojích zůstává v základech neměnná, ačkoliv je nyní mnohem obsáhlejší a detailnější. A ačkoliv zmiňuji rozdělení sportů na profesionální a amatérské, tak bych chtěl zdůraznit, že je nelze takto snadno binárně dělit. Je důležité mít na paměti, že v rámci sportů může být i více než deset kategorií, které jsou rozděleny dle výkonnosti a profesionality. Tomu by dle mého mělo odpovídat i odstupňování míry přípustného rizika.

Se zdrženlivým uplatňováním právních sankcí za zranění očividně souhlasí i praxe, protože ačkoliv k ublížení na zdraví ve sportu dochází často, počet soudně řešených sporů je minimální. Tento názor se opakuje i skrze všechnu literaturu, kterou jsem k tomuto tématu studoval.

4.3.3 Výkon dovolené činnosti

Tento institut, který není uveden v zákoně a je dovozený pouze teorií a praxí se taktéž nabízí k uplatnění jako okolnost vylučující protiprávnost při sportovních zraněních.

V souhrnu se jedná o to, že pokud je nějaká činnost dovolená, nebo v případě sportu přímo podporována státem a je společnosti prospěšná, tak by neměla být protiprávní. Vychází se zde z toho, že ve sportu se vyskytuje určitá míra nebezpečí ublížení na zdraví, která je ve společnosti přípustná a nemělo by docházet k její kriminalizaci.

Tato okolnost by se dala vztáhnout jak na amatérské, tak i profesionální sportovce, přičemž právě u profesionálních by byla míra nebezpečí vyšší než u amatérských.¹³⁵ Opět by se zde ale musela najít nějaká pružná hranice, která by uměla efektivně reagovat na nejrůznější situace a zůstávalo by na debatě, zda tato okolnost vylučuje pouze trestněprávní odpovědnost při hře jen a pouze v mezích pravidel, nebo jestli předpokládá i jistou míru rizika, která vzniká z faulů.

¹³⁵ Tamtéž s. 85.

4.3.4 Sportovní riziko

Tato okolnost, která je inspirována zahraniční doktrínou se plně shoduje s výše uvedenou teorií sportovního rizika, a proto jsem se rozhodl ji znovu nerozpracovávat.

4.4 Zásada subsidiarity trestní represe

*„Trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu.“*¹³⁶

Trestní právo je nejpřísnějším prostředkem, které české právo zná. Zásada subsidiarity trestní represe nastupuje tam, kde se ostatní právní a mimoprávní prostředky ukážou jako neúčinné. Zabraňuje mimo jiné i přehlčení OČTŘ. Tato zásada brání tomu, aby byly bagatelní trestné činy považovány za trestné činy.¹³⁷ V praxi potom tato zásada představuje korekci kauz, které naplňují formálně všechny znaky trestného činu, ale postrádají společenskou škodlivost, nebo je na místě uplatnění jiných právních předpisů.¹³⁸

Stěžejní otázkou při uplatnění tohoto principu ve sportovní praxi potom bude, jaká je daná míra společenské škodlivosti u konkrétního jednání.

4.4.1 Aplikační význam subsidiarity trestní represe

Pro sportovní praxi by se potom vycházelo ze všech skutečností, které jsou pro konkrétní situaci podstatné. O jakou úroveň sportu se jednalo a jak je společensky prospěšný a jak bylo škodlivé jednání pachatele, co jednání předcházelo, co způsobil a jaká byla forma zavinění. Materiální korektiv je podle mě velmi flexibilní a je možné jím posuzovat a případně liberovat nejpestřejší spektrum sportovních zranění.

4.5 Exkurz do české judikatury

V této části se zaměříme na české uplatnění právní odpovědnosti sportovcův soudní rozhodovací praxi. S některými důležitými rozhodnutími už jsme se seznámili v předchozích částech této práce, kde posloužily jako podklad k různým teoriím a příkladům z praxe.

Prvním trestněprávním rozhodnutím z našeho území je usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 2. dubna 1925, sp. zn. Zm II 14/25. Šlo zde o to, že obžalovaný v ringu usmrtil svého soupeře. Soud obžalovaného zprostil, ačkoliv se jednalo pouze o zápas v soukromém klubu „Boxerverband“, jehož chod nebyl úřady nijak regulován. I samotná pravidla zápasu, dle kterých se oponenti utkali si zde zápasníci před zápasem sami volili. V tomto případě byla

¹³⁶ § 12 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁷ ŠÁMAL: *Trestní zákoník I.*, s. 95.

¹³⁸ JELÍNEK: *Trestní právo hmotné...*, s. 33-34.

nakonec vyvozena pouze odpovědnost za přešůpek, a to z důvodu, že podlaha byla z tvrdých prken a nebyla pokryta měkkým ochranným povrchem.¹³⁹

Dalším významným a k dnešnímu dni posledním dohledatelným rozhodnutím z oblasti odpovědnosti sportovců je usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. února 2010 sp. zn. 8 Tdo 68/2010.

V tomto případě byl pachatelem lyžař, který svou rychlou jízdou přehlédł nezletilou poškozenou a ve vysoké rychlosti ji srazil, čímž ji způsobil těžkou újmu na zdraví spočívající v oděrci tváře, kousnutí do rtu, a hlavně v natržení sleziny, což vedlo k jejímu odstranění.

Pachatel se bránil tím, že se jednalo o večerní lyžování, před poškozenou jel její otec, přes kterého nešla vidět a také že měla oblečené tmavé barvy.

Soud se s argumentací žalovaného vypořádal následovně. Pachatel nepřizpůsobil stav jízdy stavu sjezdovky, vizuálním podmínkám a počíнал si nedbale. Vjel vysokou rychlostí do zatáčky, aniž by věděl, kolik je v dráze jeho jízdy lyžařů a nebyl díky stavu sjezdovky schopný změnit směr při nečekané nutnosti, jak se tomu stalo v tomto případě.¹⁴⁰¹⁴¹

Nejvyšší státní zástupce argumentoval tím, že obžalovaný nedodržel desatero FIS, vydané mezinárodní lyžařskou federací a také porušil prevenční povinnost uloženou dle § 415 SOZ.¹⁴² Obžalovaný byl uznán vinen z ublížení na zdraví ve formě vědomé nedbalosti a dostal trest 6 měsíců odnětí svobody s podmíněným odkladem na jeden rok.

Tento případ pro účely mé práce není až tak klíčovým, jelikož se zde jedná o rekreační individuální sport a v této práci jsem se chtěl zabývat především kontaktními kolektivními sporty.

Ovšem jako lyžař se nedivím, že soud vyvodil pro pachatele trestněprávní důsledky, jelikož dle mého jednal lyžař nedbale a byly na místě. Lyžař jedoucí z vrchu, který předjíždí má vždy daleko lepší přehled o situaci a je jeho povinností se bezpečně vyhnout jím předjížděných a objížděných účastníků. Měl by pokaždé počítat s nejhörším scénářem, tedy tím, že pokud přes někoho nevidí, má předpokládat, že tam někdo může být. Další důležitou skutečností je stav sjezdovky, protože jestli na ní bylo už nahrnuto větší množství sypkého sněhu, tak to velice značně a negativně ovlivňuje manévrovatelnost lyžaře.

Toto rozhodnutí jsem zde zahrnul především z nedostatku tuzemské judikatury na mé téma.

¹³⁹ KRÁLÍK: *Civilní a trestní...*, s. 1230.

¹⁴⁰ Tamtéž s. 1263.

¹⁴¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. února 2010, sp. zn. 8 Tdo 68/2010.

¹⁴² Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 296/2007.

5 Zahraniční judikatura

V této části práce se prvně zaměřím na angloamerickou judikaturu, která je podle mě nejrozsáhlejší a nejzajímavější. S určitými rozhodnutími jsme se již seznámili v průběhu této práce, jako například případ *Královna v. Marty McSorley*, *State v. Floyd* a *State v. Shelley*.

5.1 Angloamerická judikatura

5.1.1 *State v. Ciccarelli* [1988]

V tomto případě napadl Dino Ciccarelli svého soupeře, Luke Richardsona hokejkou, přičemž ho opakovaně sekl do hlavy. Ačkoliv zde soud uznal, že hokej, především potom na elitní úrovni v NHL je rychlá a tvrdá hra s vysokou intenzitou fyzického kontaktu, tak toto jednání natolik překračovalo běžné meze a bylo vedeno s takovou intenzitou, že uplatnění pouhých sportovních sankcí nepostačí.¹⁴³

Ciccarelli byl odsouzen k jednomu dni vězení a pokutě 1 000 dolarů. Byl to přelomový případ, jelikož se jednalo o první případ odnětí svobody profesionálního sportovce za násilí při sportovní činnosti v Kanadě.

5.1.2 *State v. Forbes* [1975]

Dalším případem, který jsem si vybral se stal v roce 1975 v americkém Minneapolis. Henry Boucha a David Forbes byli současně vyloučení a po propuštění z trestné lavice se k sobě oba sjeli, načež Forbes sekl Boucha hokejkou do obličeje, srazil ho na zem a začal mu tlouct hlavou o led. Boucha utrpěl frakturu očního důlku a 25 stehů v obličeji.

Co je podle mě na tomto případě velice zajímavé je to, že jeden svědek vypověděl, že Forbes předtím na trestné lavici řekl oběti „*udeřím tě, ale nebude to rukavicí. Bude to hokejkou a srazím ti hlavu*“. Toto je jeden z velmi mála případů přímého úmyslu, které se mi podařilo najít.

Co je podle mě ještě překvapivější je to, že Forbes nebyl odsouzen, jelikož řízení bylo prohlášeno za zmatečné. Ale fakt, že poměr hlasů v porotě byl 9:3 pro vyslovení viny Forbese nám říká, že i sama společnost chce v těchto extrémních případech držet sportovce trestně odpovědnými za své chování v aréně.¹⁴⁴

5.1.3 *Královna v. Brown* [1993]

V tomto případě se přesuneme ze severní Ameriky přes oceán do Velké Británie. Obecně ve Velké Británii může dát osoba souhlas jen ke svému prostému napadení (takové,

¹⁴³ KRÁLÍK: *Civilní a trestní...*, s. 1182.

¹⁴⁴ Tamtéž s. 1176.

keré nezpůsobí ublížení na zdraví), ale nemůže svolit k takovému násilí, které ublížení na zdraví způsobí.

Ačkoliv se v tomto případě jednalo o soud pěti mužů, kteří spolu 10 let provozovali sadomasochistické hrátky, při kterým jim byly způsobeny ublížení na zdraví, tak tento případ značně rozproudil debatu o svolení poškozeného s ublížením na zdraví. Zúčastnění muži byli odsouzeni za zlomyslná zranění a útoky, které způsobily právě ublížení na zdraví.

Došlo se k závěru, že omluvitelné je takové zranění, které bylo předvídatelným následkem zákonné činnosti, na které se poškozený podílel. V praxi bude uplatnění takové, že pokud ve sportu dojde k ublížení na zdraví nebo těžkému ublížení na zdraví, bude se jednat o svolení poškozeného jako okolnosti vylučující protiprávnost tam, kde je takové zranění nebo zákrok nedílnou součástí hry, nebo herní kultury.

Ovšem účastníci takto dávají konkludentně souhlas jen k běžně se vyskytujícím případům (které zahrnují i fauly, které jsou ovšem ve hře předvídatelné a musí se s nimi počítat). Souhlas už nebude ale chránit činy, při kterých došlo k excesům, se kterými nemohl účastník počítat, jako například kousání. Účastníci tedy souhlasí s užitím násilí takového typu, o kterém lze rozumně očekávat, že se přihodí.¹⁴⁵

Soud tedy musí v jednotlivých případech posoudit, jaká míra síly a intenzity je pro sport běžná a dá se rozumně předpokládat. Pokud míra intenzity značně přesáhne tuto hranici, je na místě trestní odpovědnost.¹⁴⁶

5.2 Německá judikatura

Jako druhou ukázkou světové judikatury jsem si vybral Německou proto, že naše civilní úprava je z velké části inspirována právě německým ABGB a dále taky proto, že má nejpropracovanější a nejrozsáhlejší úpravu trestní odpovědnosti sportovců.¹⁴⁷ Vůdčím rozhodovacím principem uplatňovaným před německými soudy je svolení poškozeného.¹⁴⁸

Jedním z hlavních průkopníků tohoto přístupu je Dr. Lars Figura, který jej definoval následovně „*Sport je nebezpečnou činností, kdo jej provozuje, riskuje zranění. Tato zranění mohou vzniknout jak z vlastních pohybů, tak i z účinků vyvíjených spoluhráči nebo protihráči*“.¹⁴⁹

¹⁴⁵ Tamtéž s. 1108-1111.

¹⁴⁶ HAMERNÍK, Pavel. *Sportovní právo. Hledání rovnováhy mezi specifickou sportovní úpravou a platným právem*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2012, s. 67.

¹⁴⁷ KRÁLÍK: *Civilní a trestní...*, s. 900.

¹⁴⁸ Tamtéž s. 952.

¹⁴⁹ Tamtéž s. 949.

5.2.1 Rozhodnutí Bavorského vrchního soudu 1961/180

Z tohoto rozhodnutí vychází doktrinální základ německé soudní praxe.

K otázce aplikace svolení poškozeného jako okolnosti vylučující protiprávnost se soud vyjádřil následovně: „*Svolení hráče s tělesným úrazem, které znamená vzdání se ochrany tělesné nedotknutelnosti poskytované trestním zákonem, nemůže – tak jako v řešené věci – zahrnovat jednání protihráče, která jsou učiněna na základě úmyslného porušení sportovních pravidel. Nicméně vždy se vztahuje na ta tělesná zranění, která dopadají na jednání, jež jsou sportovními pravidly dovolena, jakož i na ta tělesná zranění, která i přes respektování pravidel se stále objevují ve férové hře a jedná se o nešťastné náhody bez zavinění hráče, kterým se nelze vyhnout. Již dobrovolná účast na sportovním zápolení obsahuje svolení s tělesnými nebezpečími, která s sebou typicky soutěžní boj nese. Ovšem tam, kde dojde k hrubému porušení pravidel, zvláště v případě úmyslného porušení, není možné vycházet z ospravedlňujícího účinky svolení.*“¹⁵⁰

Můžeme zde pozorovat skvělou argumentační a názorovou paralelu s případem Královna v. Brown uvedeným výše.

¹⁵⁰ Tamtéž s. 952.

Závěr

Ve své práci jsem se věnoval trestní odpovědnosti sportovců za zranění způsobena při sportu. Jedná se o oblast, která je právem upravena jen minimálně a většina teorií pracuje s pojmy a okolnostmi, se kterými sama přišla.

První jsme si sport definovali, což je pro tuto práci stěžejní, abychom vůbec věděli, jaký okruh případů do těchto zranění můžeme zahrnout. Potom jsme si uvedli funkce sportu, což je velmi důležité, jelikož okolnosti vylučující protiprávnost jsou výhradně povoleny u společensky užitečných činností a nevztahují se jen na slepé ubližování jeden druhému.

Po kategorizaci sportů jsme se přesunuli k teoretickým přístupům, které se v průběhu let zformovaly. Seznámili jsme se s teoriemi zastávající plnou autonomii sportu, rigidního uplatňování právního řádu, a nakonec s modifikovanou teorií, která je kombinací obou.

V druhé kapitole jsme se seznámili se všemi hlavními teoriemi, které vylučují odpovědnost sportovců. Zde jsme mohli vidět první názorový průnik s první kapitolou, kdy některé teorie vycházely z těch, které jsou uvedeny v první kapitole.

Osobně mi teorie nedostatku zavinění a nešťastné náhody přijde utopistická. Jak už jsem u nich zmínil, ačkoliv má být sport především provozován v mezích fair-play, není tomu tak vždy a mohlo by skrze tyto teorie docházet velmi lehce k dekriminalizaci sportovních zranění. Jak jsme si uvedli u několika případů, žádný racionální člověk by je nemohl podřadit pod nešťastnou náhodu a omlouvání nedostatkem zavinění podle mého taky nepřipadá v úvahu.

Teorie sportovního práva by rovněž mohla sloužit k dekriminalizaci trestné činnosti, která by mohla být ve specifických případech velice neopodstatněná.

S teorií dodržení sportovního pravidla se také nemůžu ztotožnit, jelikož každý, kdo sleduje sport ví, že hra bez faulů prakticky neexistuje. Ano, jsou to většinou menší prohřešky, ale porušení pravidel je běžnou součástí sportu, se kterou se podle mě musí zkrátka počítat.

Nejvíce souhlasím s teorií sportovního rizika a souhlasu poškozeného. Tyto teorie jsou nejpružnější a umí nejlépe reagovat na často velice specifické situace, které mohou v oblasti sportovního práva nastat. Berou v potaz sportovní pravidla, fakt že sport je společensky prospěšnou činností a tím, že hráči ví, že účastí na sportu podstupují určitou míru rizika, která obsahuje i hru porušující pravidla, pokud je v daném sportu běžná. Počítají taky s určitou odstupňovaností sportu dle jednotlivých výkonnostních a věkových kategorií, což je taky velmi důležité při posuzování konkrétní situace.

Třetí část byla věnována psaným a nepsaným sportovním pravidlům. Snažil jsem se tady přiblížit i konkrétněji set nepsaných hokejových pravidel, se kterými mám osobní zkušenost a jejichž řízením jsem se řídil 22 let svého života.

V následující kapitole jsme se seznámili s trestným činem v českém právu. Přiblížili jsme si protiprávnost a jednotlivé znaky skutkové podstaty. Nejpodrobněji jsme se potom zabývali subjektivní stránkou trestného činu, jinak zvanou jako zavinění. Bude se totiž vždy jednat o nejkontroverznější a nejhůře dokazatelnou skutečnost v případech trestní odpovědnosti. Jedná se o subjektivní vztah pachatele ke spáchanému činu a většinou se dovozuje z okolních okolností případu, což ve sportu, který je rychlý může být velice problematické. Jistě, máme zde případy, kdy je zde úmysl jednoznačný, ale potom jsou zde případy, kdy to bude velice těžké posoudit.

V souvislosti se zaviněním jsme se posunuli k okolnostem vylučujícím protiprávnost. Zaobírali jsme se dvěma vyjmenovanými v trestním zákoníku a dvěma, které jsou dovozené teorií a praxí.

Svolení poškozeného nelze v současné právní úpravě aplikovat, jelikož skrze něj nejde dávat souhlas k ublížení na zdraví, nebo usmrcení. Druhou zákonnou okolností je přípustné riziko, které je už na oblast sportu relevantnější. Ačkoliv z důvodové zprávy plyne, že zákonodárce zamýšlel její použití i na případy sportovních úrazů, tak je z ní znatelné, že se primárně zaměřuje na oblasti výzkumu a vývoje a aplikace na oblast sportu slouží jako jakési vyplnění mezer. Navíc by podle ní nejspíš docházelo k vyloučení této okolnosti u amatérských a rekreačních sportovců.

Výkon dovolené činnosti je pak také zajímavým přístupem, jelikož sport, jako státem dovolená činnost by měla být beztrestná. Otázkou by zde ovšem zůstávalo, jak by se soudy postavily k zákrokům porušujícím pravidla, které jsou většinou důvodem zranění. Pak jsme se dostali ke sportovnímu riziku, který je shodný se stejně pojmenovanou teorií ve druhé kapitole této práce.

Potom jsme si vysvětlili subsidiaritu trestní represe a její praktické uplatnění. Na konci čtvrté kapitoly jsme se seznámili se zbývající judikaturou českých soudů, přičemž dvě důležité rozhodnutí jsme si přiblížili už v předchozím průběhu této práce.

Poslední kapitolou byly ukázky z angloamerické a německé judikatury. Při rozboru jsme si mohli všimnout stejného myšlenkového pochodu v českém, angloamerickém a německém soudnictví. Všechna soudní rozhodnutí mi svým způsobem potvrdila můj názor, který jsem zastával už předtím, než jsem si vůbec začal vybírat téma diplomové práce. Společnost sama osobě nechce hnát sportovce před soud za kterékoliv, někdy i vážnější zranění, které způsobí.

Sport je společensky prospěšný a lidé ho provozují dobrovolně a zkrátka počítají s tím, že fauly a některá zranění jsou součástí hry a nikdy se jim nedá úplně zabránit.

Aplikace práva na sportovní úrazy by tedy podle mě měla být rezervována pouze na ty nejzávažnější porušení a vybočení z očekávaných sportovních rizik. Bude se jednat právě o ty ojedinělé zákroky, které se sportem samotným nemají nic společného a jejichž jediným cílem bylo ublížit soupeři. U profesionálních sportovců bych byl velmi zdrženlivý při trestních sankcích za nedbalostní trestné činy, protože tím pádem by hra mohla ztratit na dravosti a přišla by z části o své kouzlo.

Trochu odlišný přístup je podle mě na místě u amatérských sportovců. Je nutno mít ovšem na paměti, že nemůžeme rozdělovat sport jen binárně na amatérský a profesionální, ale musíme vzít v potaz, že existuje široká multiúrovňová pyramida. Určitě likvidační hity v hokeji, fotbale a jiných sportech, kde hrají opravdoví amatéři, kteří se to učí, by měly být pokryty trestním právem. Se zvyšující úrovní by se potom měla pomyslná uzda čím dál více povolovat.

Toto vidíme i v praxi, jelikož ublížení na zdraví jsou ve sportech jako ke fotbal a hokej doslova na denním pořádku, ale našel jsem pouze jedno rozhodnutí trestních soudů v Česku u profesionálního sportu. Tím se potvrzuje má teorie, že ani státní zástupci tyto případy nevyhledávají, jak jsme si ukázali ve vyjádření státního zástupce v případě ochrnutého hokejisty Tomáše Zelenky.

Ani absence právní úpravy pro mě není ve sportovní oblasti problém. Jediné, co mě napadá je zavedení další okolnosti vylučující protiprávnost, a to konkrétně sportovního rizika. Ale stejně je podle mě nejlepším, nejefektivnějším a nepružnějším a nejpřizpůsobivějším prostředkem řešení trestní odpovědnosti sportovců za úrazy hmotněprávní korektiv. Protože když si vezmeme v potaz vše, co nám dané teorie říkají, že by se mělo brát v potaz, tak právě to princip subsidiarity trestní represe bere v úvahu.

Při jeho uplatnění dochází k poměření společenské prospěšnosti, intenzity a oblasti útoku, zavinění a všem dalším okolnostem, podle kterých se dá adaptovat na každou událost sportovního zranění.

Seznam použitých zdrojů

Monografie a komentářová literatura

- BECKER, Hartmut, GRUPE, Ommo. *Menschenim Sport 2000*. (Dokumentation des Kongresses). Schorndorf: Verlag Karl Hofmann, 1988, 415 s.
- COUFALOVÁ, Bronislava a kol. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014, 160 s.
- HAMERNÍK, Pavel. Sportovní právo. *Hledání rovnováhy mezi specifickou sportovní úpravou a platným právem*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2012, 87 s.
- GARDINER, Simon a kol. *Sports Law*. 3. vydání. United Kingdom. Cavendish, 2006, 724 s.
- JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 5. vydání. Praha: Leges, 2016, 976 s.
- Kolektiv autorů. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva, 2008, 129 s.
- KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016, 1488 s.
- KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C. H. Beck, 2001, 278 s.
- KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012, 318 s.
- KUKLÍK, Jan a kol. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012, 182 s.
- MAISNER, Martin a kol. *Základy sportovního práva*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2019, 174 s.
- PRUSÁK, Jozef. *Šport a právo (Úvod do dejín, teorie a praxe právnej zodpovednosti v športě)*. Bratislava: Šport, slovenské telovýchovné vydavateľstvo, 1984, 247 s.
- SÁDOVSKÝ, Stanislav. *Právní aspekty násilí ve sportu*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2010, 113 s.
- SLUKA, Tomáš. *Profesionální sportovec (právní a ekonomické aspekty)*. Praha: Havlíček Brain Team, 2007, 199 s.
- ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. §1 až §139. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2009, 1303 s.
- ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář (§1 až § 204)*. Praha: C. H. Beck, 2020, 3331 s.

Odborné časopisy

KRÁLÍK, Michal. *Právní význam sportovních pravidel pro právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle doktrinního vývoje*. Časopis pro právní vědu a praxi, 2006, roč. 14, č. 2

KRÁLÍK, Michal. *Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinní úvod do problematiky)*. Trestní právo: 2006. 7-8.

VUČKA, Jan: *Vztah trestního práva a sportovních pravidel*. Státní zastupitelství 10/2008

Judikatura

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2. dubna 1925, sp. zn. Zm II 14/25.

Rozsudek Okresního soudu v Liberci ze dne 27. února 2002, sp. zn. 5 T 499/2001.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. prosince 2002, sp. zn. 5 Tdo 997/2002.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. března 2007, sp. zn. 3 Tdo 1355/2006.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 28. února 2008, sp. zn. I. ÚS 1939/07-1.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. února 2010, sp. zn. 8 Tdo 68/2010.

Rozhodnutí Bavorského vrchního soudu sp. zn. 1961/180.

Jacobellis v. Ohio [1964].

State v. Forbes [1975].

State v. Ciccarelli [1988].

State v. Floyd [1990].

Královna v. Brown [1993].

State v. Shelley [1997].

Právní předpisy

Zákon č. 115/2001 Sb., zákon o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů.

Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 296/2007.

Iowa Criminal Code.

Internetové zdroje

Can Groenewegen be prosecuted under criminal law? "It is very complex". <https://www.tellerreport.com/> [online]. 6. srpna 2020 [cit. 24. února 2022]. Dostupné na: https://www.tellerreport.com/sports/2020-08-06-can-groenewegen-be-prosecuted-under-criminal-law--%22it-is-very-complex%22.Byfe3VBDFbw.html?fbclid=IwAR0FO_golf5BAmkjEgDhyTC9mOZdsXtGGxZOeD6kkgO9fPQTyX8qoh-zR08

Corey Perry, Nick Foligno Agree To A Fight After John Tavares Injury. <https://www.youtube.com/> [online]. 21. května 2021, [cit. 1. března 2022]. Dostupné na: <https://www.youtube.com/watch?v=ejUITRecR9Q>

DŮVODOVÁ ZPRÁVA. [cit. 7. března 2022]. Dostupné na: https://www.kacr.cz/data/Methodika/Legislativa/Dokumenty%20k%20p%C5%99ipom%C3%ADnk%C3%A1m/TrZ%20do%20p%C5%99ipom%C3%ADnek_d%C5%AFvodov%C3%A1%20zp.%20k%20n%C3%A1vru%20z%C3%A1k.pdf

Evropská charta sportu. <https://www.msmt.cz/> [online]. [cit. 22. února 2022]. Dostupné na: <https://www.msmt.cz/sport/evropska-charta-sportu>

Jake Evans Stretched Off Ice After Huge Hit From Mark Scheifele Following Empty Net Goal. <https://www.youtube.com/> [online]. 3. června 2021 [cit. 3. března 2022]. Dostupné na: https://www.youtube.com/watch?v=Qw4R900yT3g&t=21s&ab_channel=SPORTSNET

John Tavares Scary Injury(GRAPHIC) Dual feed Toronto Maple leafs at Montreal Canadiens. <https://www.youtube.com/> [online]. 21. května 2021 [cit. 1. března 2022]. Dostupné na: https://www.youtube.com/watch?v=a37OvJykqlk&ab_channel=Kaylanfrancis

Kodex sportovní etiky. <https://www.msmt.cz/> [online]. [cit. 1. března 2022]. Dostupné na: <http://www.msmt.cz/sport/kodex-sportovni-etiky>

marian morava attack. <https://www.youtube.com/> [online]. 29. března 2007 [cit. 28. února 2022]. Dostupné na:

https://www.youtube.com/watch?v=BVcpGVC7HvY&ab_channel=DadaDittrich

NEW FOOTAGE ADDED: JAKOBSEN IN COMA, GROENEWEGEN FACES
MULTIYEAR UCI SUSPENSION. <https://www.youtube.com/> [online]. 6. srpna 2020 [cit. 24. února 2022]. Dostupné na:

https://www.youtube.com/watch?v=6s8f98Frj78&ab_channel=GaryFujiokaSr.

Racer pulls rival's brake at 130 mph. <https://edition.cnn.com/> [online]. [cit. 25. února 2022].

Dostupné na: <https://edition.cnn.com/videos/sports/2018/09/10/moto-rider-romano-fenati-pulls-rivals-brake-spt-intl-orig-lon.cnn>

Tom Wilson Helped Off Ice After Being Blindsided By Ryan Reaves.

<https://www.youtube.com/> [online]. 5. prosince 2018 [cit. 28. února 2022]. Dostupné na:

https://www.youtube.com/watch?v=1zNcItuc-cc&ab_channel=SPORTSNET

Abstrakt

Záměrem této práce bylo přiblížit si teorie zabývající se uplatněním práva na oblast sportu a stávající českou právní úpravu odpovědnosti sportovců za zranění způsobená při výkonu sportovní činnosti. Cílem poté bylo najít určitou mez, nebo teorii, v jakých případech má být sportovec za své jednání trestně odpovědný.

Práce je systematicky členěna do pěti kapitol, přičemž například judikatura je uváděna skrze celou práci jako podpora nebo vyvrácení různých teorií. V první kapitole jsme si definovali sport, jeho funkce, kategorie a teorie uplatnění právní regulace. Ve druhé jsme si vyjmenovali všechny hlavní myšlenkové proudy, které vylučují, nebo upravují trestní odpovědnost sportovců a jejich podmínky a náležitosti. Třetí kapitola nám osvětila důležitost sportovních pravidel, jak psaných, tak nepsaných.

Ve čtvrté a nejobsáhlejší kapitole jsme se první zaměřili na protiprávnost a trestný čin obecně. Druhá část této kapitoly nás zavedla k okolnostem vylučujícím protiprávnost, materiálnímu korektivu, a nakonec jsme si uvedli poslední dva příklady z české soudní praxe, které nebyly zmíněny v předchozích kapitolách.

V páté kapitole jsme si ukázali soudní rozhodnutí z Kanady, USA, Velké Británie a Německa. Můžeme v nich jasně vidět shodné argumenty a srovnatelnému hodnotovému posuzování jednotlivých okolností. Především potom ty, které se shodují s teorií sportovního rizika, kdy účastníci sportovních aktivit musí počítat s určitou mírou rizika, která jim, v daném sportu a na dané úrovni hrozí a dávají tím konkludentně souhlas, že se jim dobrovolně vystavují.

Abstract

The goal of this Thesis was to approach theories dealing with the application of the Law in the field of sports and the current Czech legislation on the liability of athletes for injuries caused by sports activities. The objective was then to find a certain limit, or theory, in which cases the athlete should be criminally responsible for their actions.

Thesis is systematically divided into five chapters, while case law is presented throughout the work as support or refutation of various theories. In the first chapter, we defined sport, its functions, categories and theories of the application of legal regulations. In the second chapter, we've listed all the main currents of thought that exclude, or regulate the criminal liability of athletes and their conditions and requirements. The third chapter shed light on the importance of sports rules, both written and unwritten.

In the fourth and most comprehensive chapter, we were focusing on illegality and crime in general. The second part of this chapter introduced us to the circumstances excluding illegality, material corrective, and finally we presented the last two examples from Czech judicial practice, which were not mentioned in the previous chapters.

In the fifth chapter, we showed case Law from Canada, USA, Great Britain and Germany. We can clearly see in them identical arguments and a comparable value assessment of individual circumstances. Especially those that agree with the theory of sports risk, where participants in sports activities must take into account a certain degree of risk that they face, in a given sport and at a given level, and thus implicitly consent to being exposed to them voluntarily.

Seznam klíčových slov/ Key Words

Klíčová slova

Sportovní právo, trestní odpovědnost, sport, sportovní úrazy, trestný čin, sportovec, protiprávnost, sportovní pravidla, společenská škodlivost, trestné činy proti zdraví, přípustné riziko.

Key words

Sports law, criminal liability, sport, sports injuries, crime, sportsman, illegality, sports rules, social harmfulness, crimes against health, acceptable risk.